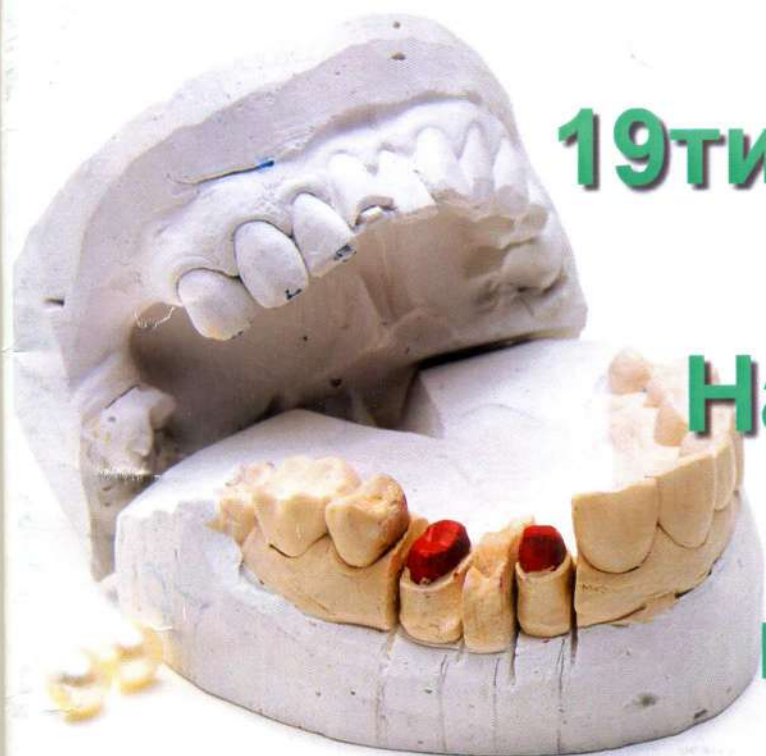

КНИГА СО АПСТРАКТИ

abstract book

19ти Меѓународен

Научен Конгрес

на Студентите

по Стоматологија

19th International Dental
Students Scientific Congress

Macedonian Dental
Students Parliament

ГЕНЕРАЛЕН ПОКРОВИТЕЛ :

Проф. д-р. Александар Грчев
Декан на Стоматолошкиот факултет во Скопје

GENERAL AUSPICE:

Prof. d-r. Aleksandar Grcev
Dean of the Faculty of Dentistry – Skopje

СОДРЖИНА **AGENDA**

Вовед
Introduction

Програма на конгресот
Congres timetable.

Сесии
Sessions

Постер презентации
Poster presentations

Усни презентации
Oral presentations

04 Maj 2012 – 06 Maj 2012
Универзитетски Конгресен центар,
Охрид
Р.Македонија

Congress Centre,
Ohrid
R.Makedonia

*Студентски Парламент на
Стоматолошки факултет*

ул.Водњанска, 17
п.ф.24, 1000 Скопје
Р.Македонија
Тел/факс: +389 2 3115 647

Macedonian Dental Students' Parliament

ul. Vodnjanska, 17
p.o. box 24, 1000 Skopje
R.Macedonia
Tel/fax: +389 2 3115 647

Под покровителство на:

Проф. д-р. Александар Грчев
Декан на Стоматолошкиот факултет при
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во
Скопје, Р.Македонија

Under the auspices of:

Prof. d-r. Aleksandar Greev
Dean of the Faculty of Dentistry of the
University “St. Kiril and Metodij” Skopje,
Republic of Macedonia

Продекани:

Проф. д-р. Киро Ивановски
Проф. д-р. Мира Јанкуловска

The prodecans:

Prof. D-r. Kiro Ivanovski
Prof.D-r. Mira Jankulovska

04 May 2012-06 May 2012

Драги колешки и колеги,

Во изминатиов повеќедецениски период, во почетокот како Ваш асистент, потоа како Ваш наставник, продекан и во последниве години како Ваш Декан, имав можност да бидам Ваш близок соработник и да го следам Вашиот перманентен развој, Ваши организационски, системски, ентузијастички и творечки напори, со цел да го даде вистинскиот лик на Вашата студентска организација, а во исто време да ја фаворизирате и стручно-научниот лик и карактер.

Навистина е тешко да се измери и да се објасни колкав е трудот што го вложувате времето кое го употребувате, за достоинствено да ја претставите Вашата студентска организација во Републиката, меѓу членките на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ да ја реализирате соработката и размената на студентите од студентските организации од повеќе светски земји. Не се сомневам, убеден сум дека успешната реализација на Вашите цели Ве исполнува со задоволство, а ние како Ваши учители сме горди поносни што имаме таков подмладок како што сте Вие, кои како вистински професионалци ги реализирате сите свои поставени цели и задачи, вклучувајќи ја организацијата на Вашиот студентски конгрес. Вашите обврски и трудот кои произлегуваат од тие обврски, го знаат и го ценат само оние кои имале прилика тоа да ги прават, а Ве уверувам дека не се многу, но дека постојат и такви и тие навистина знаат да ја ценат Вашата макотрпна и неуморна работа.

Покрај Вашата севкупна ангажираност, Вие не ја запоставувате и Вашата основна дејност – учењето и благодарение на Вашата младост, елан, ентузијазам и максимално вложен труд, Вие успешно ги совладувате и предвидените наставни содржини.

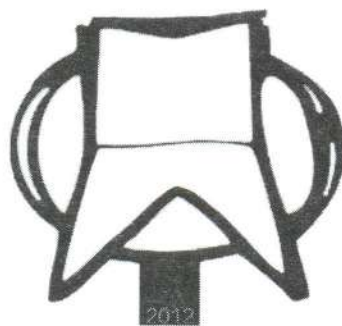
Верувам дека годинава ќе бидете уште поуспешни со Вашите презентации како млади научни работници а со тоа ќе ја збогатите Вашата ризница од успеси.

А сега, како Ваш покровител, дозволете ми да го прогласам 19-от Меѓународен Научен Конгрес на студентите по стоматологија за отворен и да Ви посакам успешна работа и пријатен престој во прекрасниот Охрид.

Проф.д-р. Александар Грчев

Декан на Стоматолошкиот факултет

Организационен одбор:

Претседател:
Трајче Митрев

Генерален секретар:
Марија Јанкуловска

Членови:

Оливер Темелков
Елена Мојсоска
Игор Караџоски
Иван Јордановски
Бисера Петрушевска
Сања Костадинова
Дејан Панев
Сања Перчинковска
Лазар Димовски
Стефани Димитријеска

Organizing committee:

President:
Trajche Mitrev

General secretary:
Marija Jankulovska

Members:

Oliver Temelkov
Elena Mojsoska
Igor Karadzovski
Ivan Jordanovski
Bisera Petrushevsk
Sanja Kostadinova
Dejan Panev
Sanja Perchinkovska
Lazar Dimovski
Stefani Dimitrijeska

19- th INTERNATIONAL DENTAL STUDENTS SCIENTIFIC CONGRESS

ПЕТОК, 04 Мај 2012

12.00 – 15.00 Пријавување
14.30 – 16.00 Ручек
17.00 Свечено отварање на
конгресот
17.30 Сесија I
Усни презентации
19.00 – 20.00 Сесија II
Постер презентации
21.00 Вечера

САБОТА, 05 Мај 2012

08.00-10.00 Појадок
10.00
Професорско предавање
10.30 Сесија III
Усни презентации
11.45 – 12.15 Кафе пауза
12.15 Сесија IV
Усни презентации
14.00 – 16.00 Ручек
16.00 – 17.00 Сесија V
Усни презентации
17.00
Комерцијално едукативно
предавање
17.15
Работилница - iTOP
20.30
Свечено затворање на
конгресот

НЕДЕЛА, 06 Мај 2012

08.00 – 10.00 Појадок
12.00 Одјавување од хотел

FRIDAY, 04 May 2012

12.00 – 15.00 Cheking in the hotel
14.30 – 16.00 Lunch
17.00 Opening ceremony
17.30 Session I
Oral presentation
19.00 – 20.00 Sesion II
Poster presentations
21.00 Dinner

SATURDAY, 05 May 2012

08.00 – 10.00 Breakfast
10.00
Profesor lecture
10.30 Session III
Oral presentations
11.45- 12.15 Coffe break
12.15 Session IV
Oral presentations
14.00 – 16.00 Lunch
16.00 – 17.00 Session V
Oral presentations
17.00
Comercial educational
lecture
17.15
Workshop - iTOP
20.30
Closing ceremony

SUNDAY, 06 May 2012

08.00 10.00 Breakfast
12.00 Chek out

ПЕТОК, 04 Мај 2012

17.00 – 17.30 Свечено отварање на конгресот

СЕСИЈА I

17.30 Усни презентации

Претседавачи:

1. Проф. д-р Марија Зужелова
2. Проф. д-р Марија Стефановиќ
3. Марија Јанкуловска

КАТЕДРА ЗА ДЕТСКА И ПРЕВЕНТИВНА СТОМАТОЛОГИЈА

1. ПЛУНКАТА КАКО ОГЛЕДАЛО НА СИСТЕМСКОТО ЗДРАВЈЕ

Автор: Филип Конески

Коавтор: Андреј Таповски

Ментор: Асс. д-р Весна Амбаркова

2. ВЛИЈАНИЕТО НА ФЛУОРИДНИОТ ТОПИКАЛЕН ТРЕТМАН ВРЗ ВРЕДНОСТИТЕ НА ПЛУНКАТА

Автор: Елена Шапеска

Коавтор: Илина Трајковска

Ментор: Асс. д-р Мери Павлевска

КАТЕДРА ПО ОРТОДОНЦИЈА
1. ОРТОДОНТСКИ ТРЕТМАН СО ИНВИЗАЛАЈН

Автор: Ариф Арифи

Коавтор: Дритеро Златку

Ментор: Асс. д-р Софија Царчева

Шаљја

2. НЕКОИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА РАЗВОЈОТ НА ТРЕТИТЕ МОЛАРИ

Автор: Михајло Милевски

Коавтор: Ангела Милошеска

Ментор: Проф. д-р Марија Зужелова

СЕСИЈА III 19.00 – 20.00,

Постер презентации

Претседавачи:

1. Проф. Д-р Мира Јанкуловска
2. Проф. Д-р Киро Ивановски
3. Трајче Митрев

FRIDAY, May 4, 2012

17:00-17:30 Opening Ceremony of the Congress

SESSION I

17.30 Oral presentation

Chairpersons:

1. Prof. d-r Marija Zuzhelova
2. Prof. d-r Marija Stefanovikj
3. Marija Jankulovska

DEPARTMENT OF PEDIATRIC AND PREVENTIVE DENTISTRY

1. SALIVA AS A MIRROR OF THE SYSTEMIC HEALTH

Author: Filip Koneski

Coauthor: Andrej Tapovski

Mentor: Ass. Dr. Vesna Ambarkova

2. FLUORIDE TOPICAL TREATMENT AND THE SALIVA PH VALUES

Author : Elena Sapeska

Coauthor : Iлина Trajkovska

Mentor: Ass. Dr. Meri Pavlevska

DEPARTMENT OF ORTHODONTICS

1. ORTHODONTIC TREATMENT WITH INVISALIGN

Author: Arif Arifi

Coauthor: Dritero Zlatku

Mentor: Ass. Dr. Sofija Carceva Salja

2. SOME CHARACTERISTICS OF DEVELOPMENT OF THE THIRD MOLARS

Author: Mihajlo Milevski

Coauthor: Angela Milosheska

Mentor: Prof. Dr Marija Zuzelova

SESSION II, 19.00 - 20.00,

Poster presentations

Chairpersons:

1. Prof. D-r Mira Jankulovska
2. Prof. D-r Kiro Ivanovski
3. Trajche Mitrev

**КАТЕДРА ПО БОЛЕСТИ НА УСТА И
ПАРОДОНТ**

***1.ПРОЦЕНКА НА ОРАЛНОТО ЗДРАВЈЕ
КАЈ ДЕЦА НА УЧИЛИШНА ВОЗРАСТ
ОД ПРИЛЕП***

Автор: Караџоски Игор
Коавтор: Стојкоска Билјана
Ментор: Асс. д-р Вера Радојкова
Николовска
Коментор: Асс. д-р Билјана Џипунова

***2.КСЕРОСТОМИЈА АСОЦИРАНА СО
ДИЈАБЕТ***

Автор: Сандра Таневска
Коавтор: Бојана Стефановиќ
Ментор : проф. д-р Киро Ивановски

***3.ОРАЛЕН МУКОЗИТ КАЈ ПАЦИЕНТИ
СО ХЕМАТОЛОШКИ ЗАБОЛУВАЊА***

Автор: Катерина Јовчевска
Коавтор: Флори Карапеева
Ментор: Асс. д-р Кристина Митиќ

***4.МЕТОДИ ЗА КОЛЕКЦИЈА НА
ПЛУНКА ЗА БИОХЕМИСКА АНАЛИЗА***

Автор: Јанчева Ефче
Коавтор: Стефановска Елена
Ментор: Асс. д-р Катарина Дирјанска

**КАТЕДРА НА БОЛЕСТИ НА ЗАБИТЕ
И ЕНДОДОНТОТ**

***1.ПРИЧИНИ ЗА ПОЈАВА НА СТРЕС
КАЈ СТУДЕНТИТЕ ПО
СТОМАТОЛОГИЈА***

Автор: Петрушевска Бисера
Коавтор: Петковска Александра
Ментор: Асс. д-р Василка Ренцова

***2.ОДРЕДУВАЊЕ НА ДОЛЖИНАТА НА
КОРЕНСКИОТ КАНАЛ СО ПРИМЕНА
НА АПЕКС ЛОКАТОР И
РЕНДГЕНГРАФИЈА***

Автор: Михајло Штрковски
Коавтор: Ферди Адемоски
Ментор: Асс. д-р Марина Ефтимоска

**DEPARTMENT OF MOUTH
DISEASES AND PERIODON**

***1.ASSESSMENT OF ORAL HEALTH IN
CHILDREN AT SCHOOL AGE FROM
PRILEP***

Author: Igor Karadzoski
Co-author: Stojkoska Biljana
Mentor: Ass. dr. Vera Radojkova Nikolovska
Co-mentor: Ass. Dr. Biljana Dzhipunova

***2.XEROSTOMIA ASSOCIATED WITH
DIABETES***

Author: SandraTanevska
Co-author: Bojana Stefanovik
Mentor: Prof. Dr. Kiro Ivanovski

***3.ORAL MUCOSITIS IN PATIENTS WITH
HEMATOLOGICAL DISEASES***

Author: Katerina Jovcheska
Co-author: Flori Karapeeva
Mentor: Ass. Dr. Kristina Mitic

***4.METHODS FOR COLLECTING
SALIVA FOR BIOCHEMICAL
ANALYSIS***

Author: Janceva Efche
Co-author: Elena Stefanovska
Mentor: Ass. Dr. Katarina Dirjanska

**DEPARTMENT OF THE DISEASES
OF THE TEETH AND ENDODONT**

***1.REASONS FOR STRESS TO
STUDENTS OF DENTISTRY***

Autor: Petrushevskа Bisera
Coauthor: Petkovskа Aleksandra
Mentor: Ass. Dr. Vasilka Rendzova

***2.DETERMINING THE LENGTH OF THE
ROOT CANAL USING THE APEX
LOCATOR AND ROENTEGENOGRAPHY***

Author: Mihajlo Shtrkovski
Co-author: Ferdi Ademoski
Mentor: Ass. Dr. Marina Eftimoska

КАТЕДРА ПО ОРАЛНА ХИРУРГИЈА

**1. РЕНТГЕН И ДИЈАГНОЗА НА
ПРЕКУБРОЈНИ И ИМПАКТИРАНИ
ЗАБИ-ПОМОШНА МЕТОДА ЗА
НИВЕН ХИРУРШКИ ТРЕТМАН**

Автор: Лазар Димовски
Коавтор: Слободан Цветкоски
Ментор: Асс. д-р Андрејчо Грнчаровски

**КАТЕДРА ПО МАКСИЛОФАЦИЈАЛНА
ХИРУРГИЈА**

1. ОДОНТОГЕНИ ЦИСТИ

Автор: Александар Стаматоски
Коавтор: Филип Тантуровски
Ментор: Проф. д-р Даница Поповиќ-
Моневска

**2. ПРИМЕНА НА КТ - DENTASCAN
ВО ИМПЛАНТОЛОГИЈАТА**

Автор: Ружица Паункоска
Коавтор: Марија Трифунова
Ментор: Асс. д-р Горан Панчевски

**КАТЕДРА ПО ОРТОДОНЦИЈА
1. ПРЕВАЛЕНЦИЈА НА
ИМПАКТИРАНИ МАКСИЛАРНИ
КАНИНИВО ПЕРИОД ОД 2000-2010**

Автор: Сања Костадинова
Коавтор: Маја Стомнароска
Ментор: Проф. д-р. Марија Зужелова
Асс. д-р Ирена Гаврилковиќ

**2. КОРЕЛАЦИЈА ПОМЕЃУ
МЕЗИОДИСТАЛНИОТ ОДНОС НА
ЗАБИТЕ И ГОЛЕМИНАТА НА
ДЕНТАЛНИТЕ ЛАКОВИ**

Автор: Петрова Лилјана
Коавтор: Милева Мартина
Ментор: Проф. д-р. Марија Зужелова

**КАТЕДРА ПО ДЕТСКА И
ПРЕВЕНТИВНА СТОМАТОЛОГИЈА**

**1. КАРИЕС НА РАНА ДЕТСКА
ВОЗРАСТ, ПРЕДИСПОНИРАЧКИ И
ЛОКАЛНИ ЕТИОЛОШКИ ФАКТОРИ**

Автор: Александар Пурданоски
Коавтор: Никола Атанасов
Ментор: Асс. д-р О. Кокочева
Ивановска

DEPARTEMENT OF ORAL SYRGERY

**1. X-RAY DIAGNOSIS OF EXCESSIVE
AND IMPACTED TEETH - SUPPORTING
METHOD FOR THEIR SURGICAL
TREATMENT**

Author: Lazar Dimovski
Coauthor: Slobodan Cvetkoski
Mentor: Ass. Dr. Andrejcho Grncarovski

**DEPARTMENT OF MAXILLOFACIAL
SURGERY**

1. ODONTOGENIC CYSTS

Author: Aleksandar Stamatovski
Co-author: Filip Tanturovski
Mentor: Prof. Dr. Danica Popovikj-Monevska

**2. THE USE OF CT-DENTASCAN IN
IMPLANTOLOGY**

Author: Ruzica Paunkoska
Coauthor: Marija Trifunova
Mentor: Ass. Dr. Goran Pancevski

DEPARTMENT OF ORTHODONTICS

**1. PREVALENCE OF IMPACTED
MAXILLARY CANINES
IN THE PERIOD 2000-2010**

Autor: Sanja Kostadinova
Coautor: Maja Stomnaroska
Mentor: Prof. Dr. Marija Zuzelova
Ass. Dr Irena Gavrilovikj

**2. CORRELATION BETWEEN
MESIODISTAL WIDTH OF THE
TEETH AND THE SIZE OF DENTAL
ARCH**

Author: Petrova Liljana
Coauthor: Mileva Martina
Mentor: Prof. Dr. Marija Zuzelova

**DEPARTEMENT OF PEDIATRIC AND
PREVENTIVE DENTISTRY**

**1. CARIES IN EARLY CHILDHOOD,
AND LOCAL PREDISPOSING
AETIOLOGICAL FACTORS**

Author: Aleksandar Purdanoski
Coauthor: Nikola Atanasov
Mentor: Ass. Dr. O. Kokoceva-Ivanovska

**2.МОЖНОСТИ ЗА
РЕФУЛОРИДАЦИЈА НА
ДЕНТАЛНИТЕ МАТЕРИЈАЛИ**
Автор: Стефани Димитријеска
Ментор: Доц. д-р Елизабета Ѓоргиевска

**КЛИНИКА ЗА МОБИЛНА
ПРОТЕТИКА**

**1.ФУНКЦИОНАЛНА ЕСТЕТСКА
РЕХАБИЛИТАЦИЈА КАЈ ПАЦИЕНТИ
СО ПОСТОПЕРАТИВНИ ВИЛИЧНИ
ДЕФЕКТИ**
Автор: Иван Јордановски
Ментор: Асс. Д-р. Сашко Богдановски

**КАТЕДРА ПО ФИКСНА
СТОМАТОЛОШКА ПРОТЕТИКА**

**1.ФИБЕР КОЛЧИЊАТА ВО
СЕКОЈДНЕВНАТА
СТОМАТОЛОШКА ПРАКСА**
Автор: Адмир Далипоски
Коавтор: Герчо Митев
Ментор: Асс. д-р Весна Јуруковска
Шотаровска

**2.КЛИНИЧКА ПРИМЕНА НА А-
СИЛИКОНОТ ВО СЕКОЈДНЕВНАТА
СТОМАТОЛОШКА ПРАКСА**
Автор: Јосиф Ристевски
Коавтор: Љатиф Салија
Коавтор: Махмуд Рушид
Ментор: Асс. д-р Весна Јуруковска
Шотаровска

**3. МОЖНОСТИ ЗА ЕСТЕТСКА
ИНТРАОРАЛНА РЕПАРАЦИЈА КАЈ
ФРАКТУРИ НА ПОРЦЕЛАНОТ КАЈ
МЕТАЛ-КЕРАМИЧКИТЕ
РЕСТАВРАЦИИ**

Автор: Костадин Кангов
Коавтор: Добрила Димова
Ментор: Асс. д-р Емилија Бајрактарова
Ваљакова

**2. "RECHARGING" POTENTIAL OF
THE DENTAL RESTORATIVES**
Author: Stefani Dimitrijeska
Mentor: Doc. Dr. Elizabeta Gjorgievska

**DEPARTMENT OF DENTAL
PROTHETICS**

**1.FUNCTIONAL AESTHETIC
REHABILITATION IN PATIENTS WITH
POSTOPERATIVE JAW DEFECTS**
Author: Ivan Jordanovski
Mentor: Ass. Dr. Sashko Bogdanovski

**DEPARTMENT OF FIXED
PROSTHODONTICS**

**1.FIBER POSTS IN THE
CONTEMPORARY DENTAL
PRACTICE**
Author: Admir Daliposki
Coauthor: Gercho Mitev
Mentor: Ass. Dr. Vesna Jurukovska
Shutarovska

**2.CLINICAL APPLICATION OF THE
A-SILICON IN EVERYDAY
DENTAL PRACTICE**
Author: Josif Ristevski
Co-author: Latif Salija
Co-author: Mahmud Rushid
Mentor: Ass. Dr. Vesna Jurukovska -
Shotarovska

**3.POSSIBILITIES FOR INTRAORAL
ESTHETIC REPAIR OF PORCELAIN
FRACTURES OF METAL CERAMIC
RESTORATIONS**

Author: Kostadin Kangov
Co-author: Dobrila Dimova
Mentor: Ass. Dr. Emilija Bajraktarova
Valjakova

**4.МЕТАЛ-КЕРАМИЧКИ
КОНСТРУКЦИИ ВО ФРОНТАЛНАТА
РЕГИЈА ВО ФУНКЦИЈА НА
ЕСТЕТИКАТА**

Автор: Калтрина Халили
Коавтор: Арјета Изаир
Ментор: 1. Асс.д-р Наташа Ставрева
2. Асс.д-р Анета Мијоска

**5.ЕТИОЛОШКИ ФАКТОРИ ЗА
ФРАКТУРИ НА ПОРЦЕЛАНОТ КАЈ
МЕТАЛ-КЕРАМИЧКИТЕ
РЕСТАВРАЦИИ**

Автор: Дејан Панев
Коавтор: Радмила Томовска
Ментор: Асс. д-р Емилија Бајрактарова
Ваљакова

**6.РЕКОНСТРУКТИВНО-ЕСТЕТИСКО
РЕШАВАЊЕ НА КРАТКИ-
АБРАДИРАНИ КОРОНКИ ВО
ПРЕДЕЛОТ НА ФРОНТОТ –ПРИКАЗ НА
СЛУЧАЈ**

Автор: Сања Перчинковска
Коавтор: Милка Павловска
Ментор: Асс. д-р Петков Марјан

**7.ПРИВРЕМЕНИ КОРОНКИ-
ЗНАЧЕЊЕ И НАЧИН НА
ИЗРАБОТКА**

Автор: Кирил Чкрипески
Коавтор: Милан Нацевски
Ментор: Асс. д-р. Анета Мијоска,
Асс. д-р. Наташа Ставрева

**УНИВЕРЗИТЕТ “ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” –
ШТИП**

**1.ВКЛУЧУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ВО
ПРОЦЕСОТ НА УЧЕЊЕ:
РАБОТНИ ГРУПИ И СТУДИСКИ
ТИМОВИ**

Автор: Моника Јовановска
Коавтор: Игор Филиповски
Ментори: Доц. д-р Цена Димова
Асс. д-р Киро Папакоча

**4.METAL-CERAMIC CONSTRUCTIONS
IN THE FRONTAL REGION IN THE
FUNCTION OF ESTHETICS**

Author : Kaltrina Halili
Co-author : Arjeta Izairi
Mentor : Ass. Dr. Natasha Stavreva
Ass. Dr. Aneta Mijoska

**5. ETIOLOGICAL FACTORS OF
PORCELAIN FRACTURES IN METAL
CERAMIC RESTORATIONS**

Author: Dejan Panev
Co-author: Radmila Tomovska
Mentor: Ass. Dr. Emilija Bajraktarova
Valjakova

**6.AESTHETIC RECONSTRUCTION
OF SHORT-ABRADED CLINICAL
CROWNS LOCATED IN THE
FRONT AREA – CASE STUDY**

Author: Sanja Perchinkovska
Co- Author: Milka Pavlovska
Mentor: Ass. Dr. Petkov Marjan

**7.TEMPORARY CROWNS – MEANING
AND MANUFACTURE METHODS**

Author: Kiril Ckripeski
Coauthor: Milan Nacevski
Mentor: Ass. Dr. Aneta Mijoska,
Ass. Dr. Natasa Stavreva

**UNIVERSITY “GOCE DELCHEV” –
SH TIP**

**1.STUDENT INCLUSION IN THE
LEARNING PROCESS:
GROUP WORK AND STUDY TEAMS**

Author: Monika Jovanovska
Coauthor: Igor Filipovski
Mentors: Doc. Dr. Cena Dimova
Ass. Dr. Kiro Papakocho

САБОТА, 05 Мај 2012

*10.00-10.30 Професорско предавање
Предавач:*

*Асс. д-р Марина Ефтимоска
тема: “Хемиска и механичка
елиминација на кариес со Carisolv”*

СЕСИЈА III

10.30-11.45 Усни презентации

Претседавачи:

1. Проф. д-р Борис Величковски
2. Проф. д-р Алберто Бенедети
3. Иван Јордановски

КАТЕДРА ПО ОРАЛНА ХИРУРГИЈА

*1. КОСКЕНИ ДЕФОРМИТЕТИ КАКО
ФАКТОР ЗА ПРЕДПРОТЕТСКА
ХИРУРГИЈА*

*Автор: Ана Зајаковска
Коавтор: Александар Ѓоргиевски
Ментор: Асс. д-р Љуба Симјановска*

*2. АНТИАГРЕГАЦИОНА ТЕРАПИЈА
И ПОСТЕКСТРАКЦИОНО
КРВАРЕЊЕ*

*Автор: Марија Јанкуловска
Коавтор: Оливер Темелков
Ментор: Доц. д-р Марија Пеева*

*КАТЕДРА ПО МАКСИЛОФАЦИЈАЛНА
ХИРУРГИЈА*

1. ЛИМФАДЕНОПАТИИ НА ВРАТ

*Автор: Денис Бафтијари
Ментор: Проф. д-р. Алберто Бенедети*

*2. ЕВАЛУАЦИЈА НА
РАДИОЛОШКАТА СЛИКА ПОСЛЕ
СКРШЕНИЦА НА ВРАТОТ НА
ДОЛНАТА ВИЛИЦА*

*Автор : Стојанка Палко
Ментор: Проф. д-р Александар Грчев*

SATURDAY, May 05, 2012

*10.00-10.30, Professor lecture
Lecturer: ass. D-r Marina Eftimovska*

*Subject: “Chemical and mechanical caries
elimination with Carisolv”*

SESSION III

10.30-11.45, Oral presentations

Chairpersons:

1. Prof. Dr. Boris Velichovski
2. Prof. Dr. Alberto Benedeti
3. Ivan Jordanovski

DEPARTMENT OF ORAL SURGERY

*1. BONE DEFORMITIES AS A
FACTOR FOR PRE PROSTHETIC
SURGERY*

*Author: Ana Zajakovska
Coauthor: Aleksandar Gjorgievski
Mentor: Ass. Dr. Ljuba Simjanovska*

*2. ANTI-PLATELET THERAPY AND
DENTAL EXTRACTION*

*Author: Marija Jankulovska
Co-author: Oliver Temelkov
Mentor: Doc. Dr. Marija Peeva*

*DEPARTMENT OF MAXILLOFACIAL
SURGERY*

LYMPHADENOPATHY OF THE NECK

*Author: Denis Baftijari
Mentor: Prof. Dr. Alberto Benedeti*

*2. EVALUATION OF RADIOGRAPHY
AFTER FRACTURE AT THE NECK OF
THE LOWER JAW*

*Author: Stojanka Pallko
Mentor: Prof. Dr. Aleksandar Greev*

12.15-14.00 Сесија IV

Претседавачи:

1. Проф. д-р Златанка Белазелковска
2. Доц. д-р Соња Апостолска
3. Бисера Петрушевска

КАТЕДРА ПО БОЛЕСТИ НА УСТА И ПАРОДОНТ

1. ГИНГИВАЛНА РЕЦЕСИЈА – КЛИНИЧКИ ЗНАК НА ПАРОДОНТАЛНАТА БОЛЕСТ ИЛИ...?

Автор: Тамара Андриевска
Коавтор: Кристина Стојановска
Ментор: Асс. д-р Стевица Ристоска
Коментор: Асс. д-р Емилија Стефановска

2. ОРАЛНО – ХИГИЕНСКИ НАВИКИ КАЈ СТУДЕНТСКАТА ПОПУЛАЦИЈА

Автор: Пеливаноска Зорица
Коавтор: Цоцеска Емилија
Ментор: Асс. д-р Миндова Соња
Коментор: Проф. д-р Ивановски Киро

КАТЕДРА ПО БОЛЕСТИ НА ЗАБИТЕ И ЕНДОДОНТОТ

1. РАЗМАЧКАНИОТ СЛОЈ ВО ЕНДОДОНЦИЈАТА

Автор: Јасмина Бијелиќ
Ментор: Асс. д-р Илијана Муратовска

2. ПРОЦЕНКА НА АНТИБАКТЕРИСКАТА АКТИВНОСТ НА ДВА ГЛАС-ИОНОМЕР ЦЕМЕНТИ И ДВА ДЕНТИН АДХЕЗИВИ

Автор: Оливера Донева
Коавтор: Верица Кукунешоска
Ментор: Асс. д-р Василка Ренцова

СЕСИЈА V

16.00-17.00 Усни презентации

Претседавачи:

1. Проф. д-р Ерол Шабанов
2. Проф. д-р Љубен Гугувчевски
3. Лазар Димовски

12.15-14.00 Сесија IV

Chairpersons:

1. Prof. d-r Zlatanka Belazelkovska
2. Doc. d-r Sonja Apostolska
3. Bisera Petrushevskaja

DEPARTMENT OF MOUTH DISEASES AND PERIODONT

1. GINGIVAL RECESSIO – CLINICAL SIGH OF PERIODONTAL DISEASE OR...?

Author: Tamara Andrievska
Co-author: Kristina Stojanovska
Mentor: Ass. Dr. Stevica Ristoska
Co-mentor: Ass. Dr. Emilija Stefanovska

2. ORAL – HYGIENE HABITS IN STUDENT POPULATION

Author: Pelivanoska Zorica
Coauthor: Coceska Emilija
Mentor: Ass. Dr. Mindova Sonja
Comentor: Prof. Dr. Ivanovski Kiro

DEPARTMENT OF THE DISEASES OF THE TEETH AND ENDODONT

1. THE SMEAR LAYER IN ENDODONTICS

Author: Jasmina Bijelic
Mentor: Ass. Dr. Ilijana Muratovska

2. ANTIBACTERIAL ACTIVITY OF TWO GLASS-IONOMER CEMETS AND TWO DENTIN BONDING AGENTS

Author: Olivera Doneva
Coauthor: Verica Kukuneshoska
Mentor: Ass. Dr. Vasilka Rendzova

SESSION V

16.00-17.00 Oral presentation

Chairpersons:

1. Prof. d-r Erol Shabanov
2. Prof. d-r Ljuben Guguvchevski
3. Lazar Dimovski

КАТЕДРА ПО СТОМАТОЛОШКА
ПРОТЕТИКА

**1.ЗНАЧЕЊЕТО НА ФИЗИОЛОШКОТО
МИРУВАЊЕ ЗА ОДРЕДУВАЊЕ НА
МЕЃУВИЛИЧНИТЕ РЕЛАЦИИ КАЈ
ПАЦИЕНТИ СО ТОТАЛНА БЕЗЗАБОСТ**

Автор: Тантуровски Филип

Коавтор: Стаматоски Александар

Ментор: Асс. д-р Анета Ангеловска

**2.КОМПЈУТЕРСКО ОПРЕДЕЛУВАЊЕ
НА БОЈАТА НА ВЕШТАЧКИТЕ ЗАБИ**

Автор: Весна Божиноска

Ментор:Проф. д-р Евдокија Јанкуловска

**3. ОТПЕЧАТОЦИ ЗА ПРОТЕТСКИ
ИЗРАБОТКИ НА ИМПЛАНТИ**

Автор: Марија Панајотовиќ

Коавтор: Тони Стефановски

Ментор: Асс. д-р Драган Петровски

**4. УЛОГАТА НА МАКСИЛАРНИОТ
ЦЕНТРАЛЕН ИНЦИЗИВ ВО
АРТИКУЛАЦИЈАТА НА СИБИЛАНТОТ
„С“**

Автор: Мери Додевска

Коавтор: Ѓорѓи Целески

Ментор: Асс. д-р Јулијана Николовска

17.00 Комерцијално едукативно предавање

17.15 Работилница - iTOP

20.30 Свечено затворање на конгресот

DEPARTMENT OF DENTAL
PROSTHETIC

**1.THE MEANING OF PHYSIOLOGIC
REST POSITION FOR DETERMINATION
RELATIONSHIP BETWEEN BOTH JAWS
IN PATIENTS WITH COMPLETE
EDENTOULOSIS**

Author: Tanturovski Filip

Co-author: Stamatovski Aleksandar

Mentor: Ass. Dr Angelovska Aneta

**2.COMPUTER DETERMINATION OF
THE COLOR OF ARTIFICIAL TEETH**

Author: Vesna Bozhinoska

Mentor: Prof. Dr. Evdokija Jankulovska

**3. DENTAL IMPLANT IMPRESSIONS
FOR PROSTHETIC RESTORATIONS**

Author: Marija Panajotovikj

Co-author: Toni Stefanovski

Mentor: Ass. Dr. Dragan Petrovski

**4. THE ROLE OF MAXILLARY CENTRAL
INCISOR ON SIBILANT /S/
ARTICULATION**

Author: Meri Dodevska

Co-author: Gjorgi Celeski

Mentor: Ass. Dr. Julijana Nikolovska

17.00 Comercial educational lecture

17.15 Workshop - iTOP

20:30 Closing ceremony of the congress

Асс. д-р Марина Ефтимова

Катедра по болести на забите и ендодонтот

Стоматолошки факултет – Скопје, Република Македонија

ХЕМИСКА И МЕХАНИЧКА ЕЛИМИНАЦИЈА НА КАРИЕС ПО CARISOLV

Во терапијата на кариес во последната деценија се нудат многубројни можности со цел да се заменат машинските инструменти, а еден од нив е и хемо-механичкиот метод за кариес елиминација.

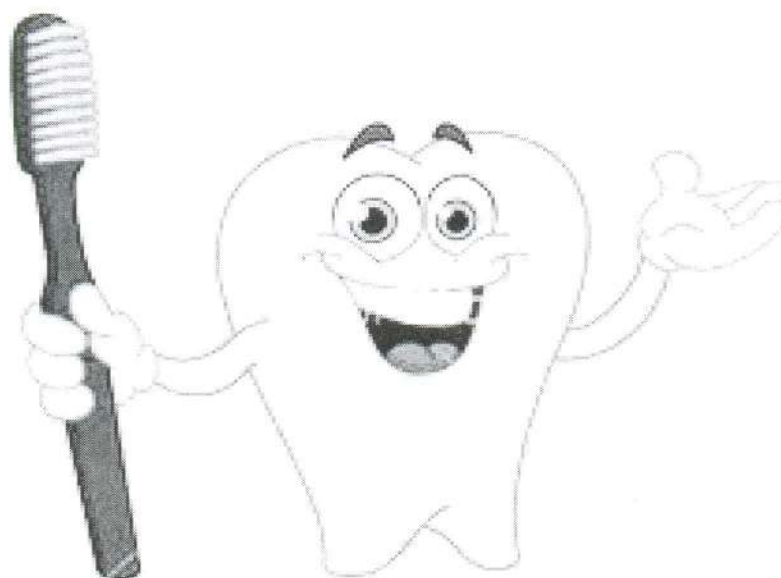
Целта на оваа студија е да се испита ефикасноста на хемо-механичкиот метод за одстранување на кариес, да се утврди неговиот антимикробен ефект, како и да се утврди дали има некакво влијание врз здрав и врз деминерализиран дентин.

Во истражувањето е користен Carisolv™ систем (MediTeam Dental AB, Geteborg), за хемо-механичко одстранување на кариесот. Испитувањето на системот се одвиваше на две нивоа: 1) Клиничко испитување на ефикасноста на хемо-механичката елиминација на кариесот; 2) Експериментално испитување кое опфати микробиолошка, и анализа со помош на скен електронска микроскопија на кавитетот.

Со клиничкото испитување се утврди ефикасноста на Carisolv™ системот во одстранување на кариесот. Со микробиолошката анализа утврдено е дека има речиси еднакво ниво на редукција на бројот на бактериските колонии во дентинот на дното на кавитетот, после употреба на двете компарирани методи, хемо-механичката и класичната метода на кариес елиминација. Скен електронската микроскопија покажува разлики во топографските карактеристики на сидовите и подот на кавитетот, по примена на хемо-механичкиот и конвенционалниот метод на елиминација на кариес.

Врз основа на испитувањата може да се заклучи дека хемо-механичката метода на одстранување на кариес представува адекватна алтернатива на конвенционалните тераписки процедури за одстранување на кариес, која наоѓа место во доменот на современата минимално инвазивна стоматологија.

ПОСТЕР ПРЕЗЕНТАЦИИ

POSTER PRESENTATION

**ПРОЦЕНКА НА ОРАЛНОТО ЗДРАВЈЕ
КАЈ ДЕЦА НА УЧИЛИШНА ВОЗРАСТ
ОД ПРИЛЕП**

Автор: Караџоски Игор
Коавтор: Стојкоска Билјана
Ментор: Асс. д-р Вера Радојкова
Николовска
Коментор: Асс. д-р Билјана Ципунова
Болести на устата и пародонтот

Цел: Да го процениме оралното здравје кај децата на училишна возраст во Прилеп одредувајќи го степенот на одржување на оралната хигиена, орално хигиенските навики, денталниот и гингивалниот статус, како и присуството на ортодонтски аномалии.

Материјал и метод: За реализација на поставената цел беа проследени 118 ученици, поделени во две групи. Првата група ја сочинуваа 30 деца на возраст од 6 години, а втората група броеше 88 деца на возраст од 12 до 14 години. Кај сите нив покрај одговорениот анамнестички прашалник, беше утврден степенот на орално хигиенските навики, преку регистрирање на индексите на орална хигиена: Идп -индекс на дентален плак и Изк -индекс на забен камен. Исто така, беше регистриран и денталниот статус преку одредување на КЕП индексот кај млечните и трајните заби. Состојбата на гингивалното здравје ја проценивме преку одредување на индексот на гингивална инфламација- Иги, индексот на гингивално зголемување - Игз и индексот на гингивално крварење - Игк. Кај сите испитаници го нотиравме и присуството на ортодонтски аномалии.

Резултати: И покрај искажувањето на најголем број од испитаниците за редовно одржување на орална хигиена и посета на стоматолог и во двете испитувани групи регистриравме КЕП индекс кој се движеше од 5,25 до 6,66 и изразено присуство на дентален плак следено со блага до умерена гингивална инфламација.

Заклучок: Се почестата застапеност на кариесот, гингивалното заболување и присуството на ортодонските аномалии кај децата и адолесцентите ја наметнува улогата на стоматолозите кај оваа популациона група, со цел унапредување не само на оралното туку и на системското здравје.

Клучни зборови: *орално здравје, КЕП индекс, дентален плак, ортодонтски аномалии*

**ASSESSMENT OF ORAL HEALTH IN
CHILDREN AT SCHOOL AGE FROM
PRILEP**

Author: Igor Karadzoski
Co-author: Stojkoska Biljana
Mentor: Ass. Dr. Vera Radojkova Nikolovska
Co-mentor: Ass. Dr. Biljana Dzhipunova
**Department of oral pathology and
periodontology**

Aim: To assess oral health among schoolchildren in Prilep determining the extent of the maintenance of oral hygiene, oral hygiene habits, dental and gingival status, and presence of orthodontic anomalies.

Material and method: To realize the goal were followed 118 students, divided into two groups. The first group comprised 30 children aged 6 years and the second group numbered 88 children aged 12 to 14 years. In all of them despite anamnestic questionnaire response, was determined level of oral hygiene habits, by registering indices of oral hygiene: IDP-index of dental plaque and index of tartar. It was also registered dental status by determining the DMF index in primary and permanent teeth. The state of gingival health we evaluated by determining the index of gingival inflammation, gingival increase index and gingival bleeding index. Among all respondents we observe the presence of orthodontic anomalies.

Results: Despite the expression of most of the respondents for regular maintenance of oral hygiene and visiting a dentist, in both groups registered DMF index which ranged from 5.25 to 6.66, and expressed presence of dental plaque followed by mild to moderate gingival inflammation. Orthodontic anomalies were predominantly present in the second group of students aged 12 to 14 years.

Conclusion: More common representation of dental caries, gingival disease and the presence of orthodontic anomalies in children and adolescents poses role of dentists for their active participation and motivation of oral hygiene habits among this population group in order to promote not only oral but also systemic health.

Key words: *oral health, dental status, DMF index, dental plaque, gingival inflammation, orthodontic anomalies*

КСЕРОСТОМИЈА АСОЦИРАНА СО ДИЈАБЕТ

Автор: Сандра Таневска

Коавтор: Бојана Стефановиќ

Ментор : проф.д-р Кио Ивановски

Болести на устата и пародонтот

Цел: Да се утврди степенот на присутната ксеростомијата кај пациенти со инсулин зависен Diabetes mellitus.

Материјал и методи: За реализација на поставената цел во испитувањето беа вклучени 60 испитаници од двата пола на возраст од 30-70 години. Испитуваната група се состоеше од 30 пациенти со инсулин зависен Diabetes mellitus, а контролната од 30 здрави испитаници. Во испитувањето го користевме прашалникот препорачан од Carda, за утврдување на степенот на изразеност на ксеростомијата. Кај сите испитаници, и од контролната и од испитуваната група колекциониравме вкупна нестимулирана и стимулирана плунка според препораките на Navazesh (32) во траење од 10 минути. За одредување на pH на плунката користивме електрометриската метода со помош на pH-метар.

Резултати: Кај 24 од пациентите со дијабет и кај 3 од испитаниците од контролната група, регистриравме присуство на ксеростомија. Сигнификантно намалено лачење на нестимулирана и стимулирана плунка регистриравме кај пациентите со инсулин зависен дијабет. Разликата помеѓу вредноста на pH на плунката кај болните од дијабет и контролната група беше несигнификантна.

Заклучок: Кај пациентите со инсулин зависен дијабет се регистрира присуство на ксеростомија која е поврзана со намаленото лачење на плунката при што оралните ткива стануваат чувствителни и недоволно отпорни кон различни надворешни нокси.

Клучни зборови: ксеростомија, хипосаливација, дијабет

XEROSTOMIA ASSOCIATED WITH DIABETES

Author: Sandra Tanevska

Co-author: Bojana Stefanovik

Mentor: Prof. Dr. Kiro Ivanovski

Department of oral pathology and periodontology

Aim: To determine the extent of present xerostomia in patients with insulin dependent Diabetes Mellitus.

Material and methods: For realization of the goal in the investigation were included 60 subjects of both sexes aged 30-70 years.

Experimental group consisted of 30 patients with insulin dependent Diabetes mellitus, and 30 healthy control subjects.

The study used the questionnaire recommended by Carda, to determine the degree of distinctiveness of xerostomia. Among all respondents from the control and experimental group, we were collecting total unstimulated and stimulated saliva according to the recommendations of Navazesh (32) for 10 minutes. To determine the pH of saliva we used electrometric method using a pH meter.

Results: In 24 patients with Diabetes and in 3 of the respondents from the control group was registered the presence of xerostomia. Significantly reduced secretion of unstimulated and stimulated saliva was registered in patients with insulin dependent Diabetes. The difference between the value of the pH of saliva in patients with Diabetes and control group was insignificant.

Conclusion: Patients with insulin dependent Diabetes have xerostomia which is associated with decreased secretion of saliva and the oral tissues become sufficiently sensitive to various external noxae.

Key words: xerostomia, hyposalivation, diabetes

**ОРАЛЕН МУКОЗИТ КАЈ
ПАЦИЕНТИ СО ХЕМАТОЛОШКИ
ЗАБОЛУВАЊА**

Автор: Катерина Јовчевска
Коавтор: Флори Карапеева
Ментор: Асс. д-р Кристина Митиќ
Болести на уста и пародонтот

Цел: Цел на ова испитување беше да се проследи дали соодветниот денто-гингивален статус е поврзан со појавата и интензитетот на оралните мукозни заболувања кај пациенти со хематолошки заболувања и соодветната хемотерапија.

Материјал и метод: Испитувањето беше спроведено на 25 пациенти, со хематолошко заболување и полихемостатска терапија, на Клиниката за педијатрија, хематолошки оддел. Кај испитаниците беа одредени индексот на дентален плак (ИДП) по Silness-Löe и индексот на гингивална инфламација (ИГИ) по Löe-Silnes, како и нивната асоцираност со појавата на мукозитот. Кај сите пациенти беа одредени фреквенцијата на четкање, како и користењето на дополнителни средства за орална хигиена. Резултатите беа обработени со методите на дескриптивна статистика.

Резултати: Кај пациентите кои имаат повисоки вредности на ИДП и ИГИ, беа регистрирани повисоки проценти на мукозит (71,4% и 62,5%) наспроти оние кои имаат ниски вредности за соодветните индекси. При тоа беше регистрирани статистички значајна разлика за ИДП ($r=0,015$). Со 22,7% беше присутен мукозитот во групата која четкаше 3 пати/ден, наспроти групата која не четкаше воопшто или еднаш дневно (71%).

Заклучоци: Добриот денто-гингивален статус и соодветна орална хигиена кај пациентите со спроведена хемотерапија, е поврзана со помала застапеност и интензитет на мукозит.

Клучни зборови: Хематолошки заболувања, хеморадиотерапија, мукозит, буко-дентален статус.

**ORAL MUCOSITIS IN PATIENTS
WITH HEMATOLOGICAL
DISEASES**

Author: Katerina Jovcheska
Co-author: Flora Karapeeva
Mentor: Ass. Dr. Kristina Mitic
**Department of oral pathology and
periodontology**

Aim: The purpose of this investigation was to follow if appropriate dento-gingival status is associated with the occurrence and severity of oral mucosal disease in patients with hematological diseases and the appropriate chemotherapy.

Material and methods: The investigation was conducted on 25 patients with hematological disorders and polihemostatic therapy at the Pediatric Clinic, hematology department. The index of dental plaque (DP) by Silness-Löe index and gingival inflammation index (GI) by Löe-Silnes, and their connections with the occurrence of mucositis was investigated among the respondents. The frequency of brushing and the use of additional methods for oral hygiene was noted for all patients. The results were processed with methods of descriptive statistics.

Results: Patients who have higher values of DP and GI were registered with higher percentages of mucositis (71.4% and 62.5%) versus those who had low values for the respective indices. Statistically significant difference for DP ($r=0,015$) was registered. Mucositis was present in about 22.7% of the group who brushed their teeth 3 times daily, while in the group that did not brush their teeth at all or once daily, present mucositis was found in 71% of the entire group.

Conclusions: Good dentogingival status and proper oral hygiene by patients with chemotherapy, is associated with less coverage and intensity of mucositis.

Key words: Haematological diseases, hemoradiotherapy, mucositis, bucodental status.

МЕТОДИ ЗА КОЛЕКЦИЈА НА ПЛУНКА ЗА БИОХЕМИСКА АНАЛИЗА

Автор: Јанчева Ефче
Коавтор: Стефановска Елена
Ментор: Асс. д-р Катарина Дирјанска
Коментор: Асс.д-р Стевица Ристоска
Болести на уста и пародонтот

Плунката во поново време е медиум кој се повеќе се испитува за дијагностички и прогностички цели во медицината и стоматологијата. Од особено значење е познавањето на методите за нејзино колекционирање.

Цел на трудот: Да ги презентираме методите за колекционирање на плунка и да укажеме на препораките за стандардизирана колекција на оралниот медиум.

Во трудот ќе бидат претставени методите за колекција на вкупната плунка, како што се: методот на истекување (исцрпување, дренажа)- draining method, методот на исплукување-spitting method, вшмукување (аспирација)-suction method и впивање со помош на стапчиња(absorbent)метод. Исто так, ќе бидат претставени и методите за колекција на плунка од одделни плунковни жлезди: (Lashley cup/Carlson-Crittenden cup- колектори за паротидна плунка, Индивидуален сегрегатор за колекционирање на субмандибуларна и сублингвална плунка, Метод на вшмукување (аспирација), Wolff-ов апарат.

Заклучок: Колекцијата на плунката задолжително треба да се изведува според стандардизираните препораки и методи. Со тоа се зголемува сензитивноста и специфичноста на дијагностичките тестови кои ја користат плунката како медиум за анализа.

Клучни зборови: плунка, колекција, методи

METHODS FOR COLLECTING SALIVA FOR BIOCHEMICAL ANALYSIS

Author: Janceva Efche
Co-author: Elena Stefanovska
Mentor: Ass. Dr. Katarina Dirjanska
Co-mentor: Ass. Dr. Stevica Ristoska
Department of oral pathology and periodontology

Saliva in recent times is a medium that increasingly being examined for diagnostic and prognostic purposes in medicine and dentistry. Of particular importance is the knowledge of the methods for its collection.

Aim:

To present methods for collecting saliva and point out the recommendation for standardized collection of oral fluid. This paper will present methods for collection of total saliva, such as leakage method (extraction, drainage) - draining method, the method of spitting-spitting method, suction (aspiration) - suction method and absorption swab (absorbent) method. It will also present methods for collection of saliva from individual salivary glands: (Lashley cup/Carlson-Crittenden cup-collector for parotid saliva, Individual segregator for collecting submandibular and sublingual saliva, Method of suction (aspiration), Wolff apparatus.

Conclusion: The collection of saliva is required to be performed according to standardized recommendations and methods. This increases the sensitivity and specificity of diagnostic tests that use saliva as a medium for analysis.

Keywords: saliva, collection, methods

**ПРИЧИНИ ЗА ПОЈАВА НА СТРЕС
КАЈ СТУДЕНТИТЕ ПО
СТОМАТОЛОГИЈА**

Автор: Петрушевска Бисера
Коавтор: Петковска Александра
Ментор: Асс. д-р Василка Ренцова
Катедра по болести за заби и ендодонтот

Цел: Стресот претставува состојба при која што индивидуата треба да се адаптира на одредена промена, позитивна или негативна, притоа изразувајќи сопствена физичка, ментална и емоционална реакција. Целта на оваа студија е да се утврдат најчестите причини за стрес кај студентите по стоматологија.

Материјал и метод: Во истражувањето беа вклучени 50 студенти од 4та и 5та година од Стоматолошкиот факултет- Скопје, на возраст од 21 до 23 години. На студентите им беа доделени анкетни листови, коишто содржеа прашања кои се однесуваа на личниот живот, односот кон пациенти и клиничката одговорност, односот кон практичниот дел од стручните предмети-клиника како и прашања во врска со нивниот професионален идентитет.

Резултати: Од спроведената анкета добивме резултати со кои констатиравме дека најстресен фактор од личниот живот на студентот претставува финансиската одговорност и цената на чинење на студирањето. Во поглед на практичната подготвеност на студентите најстресен дел од практичната настава им претставуваат вежбите по орална хирургија-клиника, додека најмалку стресни им е практичната настава по ортодонција-клиника. Во поглед на третата група прашања и покрај тоа што најмал стрес им претставува теоретската неподготвеност, сепак практичниот дел им е најстресен, но тоа не ги спречува да веруваат во својата способност да станат идни успешни клиничари.

Заклучок: По спроведената студија дојдовме до заклучок дека стресот постои кај секој од студентите, но е индивидуален, зависно од карактерот на поединецот.

Клучни зборови: *стрес, студенти, практична настава*

**REASONS FOR STRESS TO
STUDENTS OF DENTISTRY**

Autor: Petrushevskia Bisera
Coauthor: Petkovska Aleksandra
Mentor: Ass. Dr. Vasilka Rendzova
Department of dental and endodontic diseases

Aim: The stress is a condition in which the individual should adapt in certain change, positive or negative, thereby, expressing his/her own physical, mental and emotional reaction. The goal of this study is to determine the reasons for stress of dental students.

Material and method: In this research were involved 50 students from 4th and 5th year of the Faculty of dentistry- Skopje, at the age of 21 to 23 years. The students were given surveys which contained questions related to their personal life, the patient-doctor relationship and the responsibility, the attitude toward the practical part of their subjects, as well as the questions related to their professional identity.

Results: From the research, we've got results that the most stressful factor from the student's personal life are the finances and the price of studying. As most difficult and most stressful practical subject was named oral and maxillofacial surgery, and instead of that as most easy – going practical subject was named orthodontics. The results of the third group questions indicates that at least stressful is to be theoretical unprepared, but the most tense is the practical part, although that doesn't stop them in believing in their ability to become effective doctors.

Conclusion: The stress exists at every student, but is individual and it depends from each student's character.

Key words: *stress, students, practical teaching*

**ОДРЕДУВАЊЕ НА ДОЛЖИНАТА НА
КОРЕНСКИОТ КАНАЛ СО ПРИМЕНА
НА АПЕКС ЛОКАТОР И
РЕНДГЕНГРАФИЈА**

Автор: Михајло Штрковски

Коавтор: Ферди Адемоски

Ментор: Асс. Д-р Марина

Ефтимовска

**Катедра по болести за заби и
ендодонтот**

Цел на трудот: Целта на ова истражување е да се одреди точната должина на коренските канали, одредувајќи го физиолошкиот foramen apicale, со користење на апекс локатор и да извршиме рендгенолошка проценка за должината на истите.

Материјал и метод на работа: Студијата вклучуваше 30 заби (10 инцизиви, 10 премолари и 10 канини), кај кои беше индициран ендодонтски третман.

Кај секој заб поединечно пред започнување на ендодонтскиот третман беше направена рендген снимка. По механичко-медикаментозната обработка на каналите и нивно сушење со хартиени шилци, беше спроведено одредувањето на каналната должина со примена на апекс локатор. На каналниот инструмент беше одбележана должината на каналот, а потоа со истиот инструмент аплициран интраканално, беше направена уште една рендген снимка.

Резултати: Наодите покажаа дека кај 95 % од случаите апекс локаторот се покажа како сигурен и прецизен начин за одредување на должината на коренскиот канал. Разликите меѓу радиографски измерената должина и должината измерена со апекс локатор, се движеше меѓу 0 и 0,8 мм

Заклучок: Со апекс локаторот точно се одредува должината на коренските канали, но сепак познавањето на апикалната анатомија како и разумната примена на рендгенграфиите, се неопходни за да се постигне успешна терапија.

Клучни зборови: *Апекс локатор, пулпектомија, ренген снимка*

**DETERMINING THE LENGTH OF
ROOT CANAL USING THE APEX
LOCATOR AND
ROENTGENOGRAPHY**

Author: Mihajlo Shtrkovski

Co-author: Ferdi Ademoski

Mentor: Ass. Dr. Marina Eftimovska

Department of dental and endodontic diseases

Aim: The aim of this research determinate the exact length of the canal, determining the physiologic foramen apicale, using the apex locator and perform roentgenography assessment of the length of the root canal.

Material and method: The study included 30 teeth (10 incisors, premolars and 10 canines), where indicated endodontics treatment. Each tooth individually before starting endodontics treatment was roentgen recorded. After mechanical and medicational processing channels drying with paper spikes, was carried determining the channel length using apex locator. The channel instrument was marked with the length of the channel then the same instrument was applied and it was made another x-ray recording.

Results: The results showed that in 95% of cases, apex locator proved to be reliable and an accurate way to determine the length of the root canal. Differences between radiographic measured length and the length measured by apex locator ranged between 0 and 0.8 mm.

Conclusion: The apex locator accurately determines the length of the root canal, but knowing the apical anatomy and judicious application of roentgenographics are necessary to achieve successful treatment.

Keywords: *Apex locator, pulpectomy, roentgen recording*

**ОДРЕДУВАЊЕ НА ДОЛЖИНАТА НА
КОРЕНСКИОТ КАНАЛ СО ПРИМЕНА
НА АПЕКС ЛОКАТОР И
РЕНДГЕНГРАФИЈА**

Автор: Михајло Штрковски
Коавтор: Ферди Адемоски
Ментор: Асс. Д-р Марина
Ефтимовска

**Катедра по болести за заби и
ендодонтот**

Цел на трудот: Целта на ова истражување е да се одреди точната должина на коренските канали, одредувајќи го физиолошкиот foramen apicale, со користење на апекс локатор и да извршиме рендгенолошка проценка за должината на истите.

Материјал и метод на работа: Студијата вклучуваше 30 заби (10 инцизиви, 10 премолари и 10 канини), кај кои беше индициран ендодонтски третман.

Кај секој заб поединечно пред започнување на ендодонтскиот третман беше направена рендген снимка. По механичко-медикаментозната обработка на каналите и нивно сушење со хартиени шилци, беше спроведено одредувањето на каналната должина со примена на апекс локатор. На каналниот инструмент беше одбележана должината на каналот, а потоа со истиот инструмент аплициран интраканално, беше направена уште една рендген снимка.

Резултати: Наодите покажаа дека кај 95 % од случаите апекс локаторот се покажа како сигурен и прецизен начин за одредување на должината на коренскиот канал. Разликите меѓу радиографски измерената должина и должината измерена со апекс локатор, се движеше меѓу 0 и 0,8 мм

Заклучок: Со апекс локаторот точно се одредува должината на коренските канали, но сепак познавањето на апикалната анатомија како и разумната примена на рендгенграфиите, се неопходни за да се постигне успешна терапија.

Клучни зборови: *Апекс локатор, пулпектомија, ренген снимка*

**DETERMINING THE LENGTH OF THE
ROOT CANAL USING THE APEX
LOCATOR AND
ROENTGENOGRAPHY**

Author: Mihajlo Shtrkovski
Co-author: Ferdi Ademoski
Mentor: Ass. Dr. Marina Eftimovska
**Department of dental and endodontic
diseases**

Aim: The aim of this research is to determinate the exact length of the root canal, determining the physiological foramen apicale, using the apex locator and perform roentgenography assessment of the length of the root canal.

Material and method: The study included 30 teeth (10 incisors, 10 premolars and 10 canines), where was indicated endodontics treatment. Each tooth individually before starting endodontics treatment was roentgen recorded. After mechanical – medicational processing channels and drying with paper spikes, was carried out determining the channel length using the apex locator. The channel instrument was marked with the length of the channel, then the same instrument was applied and it was made another x-ray recording.

Results: The results showed that in 95% of cases, apex locator proved to be reliable and an accurate way to determine the length of the root canal. Differences between radiographic measured length and the length measured by apex locator, ranged between 0 and 0.8 mm

Conclusion: The apex locator accurately determines the length of the root canal, but knowing the apical anatomy and judicious application of roentgenographics are necessary to achieve successful treatment.

Keywords: *Apex locator, pulpectomy, roentgen recording*

**Рентген и дијагноза на прекубројни
и импактирани заби-помошна
метода за хирушки третман**

Автор: Лазар Димовски

Коавтор: Слободан Цветкоски

Ментор: Асс. д-р Андрејчо Грнчаровски

Катедра по орална хирургија

Цел: Целта на ова истражување е да се прикаже дијагностичкото значење на рентген методот во детектирање на положбата, морфологијата и односот на импактираниот прекуброен заб према другите заби и околните структури, како и пронаоѓање на најдобар рентген метод со кој сето ова може да се изведе.

Материјал и метод: За реализација на ова истражување беа испитани 20 пациенти на кои со помош на рентген снимки, коишто им беа претходно направени, се утврди поставеноста на импактираните прекубројни заби како во вестибуло-орален правец така и во однос на околните денто-алвеоларни ткива. Притоа беа користени ретроалвеоларниот метод (интраорална техника) и ортопантомографијата (специјална рентгенска техника)

Резултати: Добиените резултати се базираат на успешно направените рентген снимки, односно колку беше подобро направена рентген снимката толку полесен и поедноставен беше пристапот на оралниот хирург во претстојната интервенција. Во резултатите исто така е изнесена и направена споредба помеѓу двете рентген техники, односно предностите и недостатоците на едната во однос на другата

Заклучок: Иако се работи за помошна метода, сепак хирушкиот третман на прекубројните импактирани заби не евозможен без претходно направена соодветна рентген снимка

Клучни зборови: *рентген снимки, импактирани заби, хирушки третман*

**X-RAY DIAGNOSIS OF EXCESSIVE AND
IMPACTED TEETH - SUPPORTING
METHOD FOR THEIR SURGICAL
TREATMEN**

Author: Lazar Dimovski

Coauthor: Slobodan Cvetkoski

Mentor: Ass. Dr. Andrejcho Grncarovski

Department of Oral Surgery

Aim: Purpose of this research is to display diagnostic significance of x-ray method in detecting the position, morphology and the ratio of the impacted excessive tooth against other teeth and surrounding structures, and also finding the best X-ray method by which this can be done

Material and method: For the realization of this research were examined 20 patients that with the help of x-ray images, that were previously made is determined the position of the impact excessive teeth in vestibule-oral route, and in relation to the surrounding dento alveolar tissue. Thus were used retroalveolar method (intraoral technique) and orthopantomography (special X-ray technique)

Results: Results are based on successful made X-ray, ie as better the X-ray was made the easier was the access of the oral surgeon in the surgical intervention. The results also showed and made a comparison between the two X-ray techniques, ie the advantages and disadvantages of one over another

Conclusion: although it's an auxiliary method, still surgery treatment of excessive and impacted teeth is not possible without a previous adequate X-ray

Key words: *X-ray, excessive teeth, surgical treatment*

ОДОНТОГЕНИ ЦИСТИ

Автор: Александар Стаматоски
Коавтор: Филип Тантуровски
Ментор: Проф. д-р Даница Поповиќ-Моневска
Катедра по Максифацијална хирургија

Цел: Да утврдиме каква е фреквенцијата на одонтогените цисти во период од една година, на клиниката за Максифацијална хирургија во Скопје, да утврдиме каква е дистрибуцијата на цистите по возраст, пол, локализација и потекло.

Материјал и методи: За реализација на поставената цел ги обработивме историите на пациентите хоспитализирани на клиниката за Максифацијална хирургија со дијагноза "одонтогена циста" во 2011 година. Податоците добиени од историите на пациентите беа статистички обработени.

Резултати: Вкупно 57 пациенти биле третирани во 2011 година на клиниката со дијагноза "одонтогена циста", од нив 44 пациенти имале инфламаторна одонтогена циста, 9 развојна одонтогена циста, 3 пациенти кератоциста која по најновите поделби спаѓа во одонтогени тумори и 1 пациент со трауматска циста. Позастапен бил машкиот род, а во однос на возраста најчесто афектирана била групата на пациенти од 40 до 60 годишна старост. Инфламаторните цисти доминантно биле локализирани во максилата, а развојните во мандибула и најголем процент од нив се со димензии помеѓу 2-4 цм.

Заклучок: Одонтогените цисти се честа патолошка состојба на мандибулата и максилата. Се развиваат асимптоматски, достигнуваат големи димензии и ги деструираат коскените структури. Терапијата е хируршка, најчеста процедура е марсупиелизација Partch II, но во горната вилица поради колизија со синус максиларис се изведува Caldwell-Luc интервенција.

Клучни зборови: одонтогени цисти, максила, мандибула

ODONTOGENIC CYSTS

Author: Aleksandar Stamatovski
Assistant author: Filip Tanturovski
Mentor: Prof. Dr. Danica Popovikj-Monevska
Department of Maxillofacial surgery

Aim: The purpose of this study was to determine the prevalence of odontogenic cysts in period of one year by the clinic for Maxillofacial surgery-Skopje to examine what is the distribution of cysts according to age, gender, localization and origin.

Material and methods: For realization of the purposes we successfully researched the histories of patients hospitalized in the clinic with diagnosis "odontogenic cyst" in 2011 year. The data accrued from researched histories of patients were statistically processed.

Results: 57 patients in total were treated at the clinic with diagnosis "odontogenic cyst", from them 44 patients had inflammatory odontogenic cyst, 9 of them had developmental cyst, 3 of them had keratocyst which according the newest cyst division is odontogenic tumor and 1 patient with traumatic cyst. Odontogenic cysts are more common in the male population, but according by age the most affected group of patients was from 40-60 years old. Inflammatory cysts dominantly were diagnosed in the maxilla, but the developmental cysts in the mandible and most of them are with dimensions between 2-4cm.

Conclusions: Odontogenic cysts are common pathological state of the mandible and maxilla. They are developed non-symptomatic, reaching larger dimensions which are destructive to the bone structures. The therapy is surgical and the most common procedure is marsupialization Partch-II, in the upper jaw because of the collision with sinus maxillaris is performed the Caldwell-Luc intervention.

Key words: odontogenic cysts, maxilla, mandible

**ПРИМЕНА НА КТ -
DENTASCAN ВО**

ИМПЛАНТОЛОГИЈАТА

Автор: Ружица Паункоска
Коавтор: Марија Трифунова
Ментор: Асс. д-р Горан Панчевски
**Катедра по Максилофацијална
хирургија**

Цел: Цел на трудот е да се презентираат перформансите на КТ - DENTASCAN софтверската анализа на виличните коски при третман со дентални импланти и компарација на истата со класичната ортопантомографија.

Материјал и метод: Компарирани се DENTASCAN - ови (кои се презентираат во секвенцијални коронарни и коси проекции) и ортопантомограми со радиографски маркери (кугли со познат дијаметар) кај двајца пациенти кандидати за имплантолошки третман. Мерењата се вршени на повеќе позиции критични за имплантирање; кај DENTASCAN - овите, директно софтверски на милиметарска скала, а кај ортопантомограмите по пропорционално одредување на дисторзија.

Резултати: Резултатите покажуваат отстапувања кај ортопантомографските анализи во однос на реалните димензии добиени при мерењата со DENTASCAN.

Заклучок: КТ со DENTASCAN софтверската анализа на виличните коски е супериорна дијагностичка метода во предоперативното планирање во имплантологијата. Методата овозможува еднофазно, брзо и прецизно одредување на коскениот волумен и детерминирање на позицијата на денталните импланти во корелација со важни анатомски структури. Со тоа се превенира појавата на компликации и значајно се зголемуваат шансите за успешен третман.

Клучни зборови: дентални импланти, компјутерски софтвер Dentascan, ортопантомографија.

**THE USE OF CT-DENTASCAN
IN IMPLANTOLOGY**

Author: Ruzica Paunkoska
Coauthor: Marija Trifunova
Mentor: Ass. Dr. Goran Pancevski
Department of Maxillofacial surgery

Aim: The purpose of this paper is to present the performance of CT - DENTASCAN software for analysis of the jaw bones during treatment with dental implants and comparing the same with classical orthopantomography.

Materials and Methods: DENTASCAN's (presented in sequential coronary and oblique projections) were being compared with orthopantomograms, which are taken with radiographic markers (balls of known diameter) in two patients candidates for dental implant treatment. Measurements were performed at multiple positions critical for implantation; in the DENTASCAN's they were directly taken with the software millimeter scale, and in orthopantomograms taken with proportional determination of the radiographic distorsion.

Results: The results show deviations in the orthopantomographic analysis in terms of actual dimensions obtained in measurements with DENTASCAN.

Conclusions: CT with DENTASCAN software analysis of the jaw bones is a superior diagnostic method in pre-operative planning in implantology. The method allows single - phase, rapid and accurate determination of bone volume and determination of the position of dental implants in conjunction with important anatomical structures. This prevents the occurrence of complications and significantly increases the chances for a successful treatment.

Key words: dental implants, computer software Dentascan, orthopantomography.

**ПРЕВАЛЕНЦИЈА НА
ИМПАКТИРАНИ
МАКСИЛАРНИ КАНИНИ
ВО ПЕРИОД ОД 2000-2010**

Автор: Сања Костадинова
Коавтор: Маја Стомнароска
Ментор: Проф. д-р. Марија Зужелова
Асс. д-р Ирена Гавриловиќ
Катедра за Ортодонција

Цел: Цел на трудот е процена на преваленцијата на импактирани максиларни канини, нивно рано дијагностицирање.

Материјал и метод: Истражувањето го вршевме на ортопантомографски снимки од пациентите дојдени на клиниката за Ортодонција во период од 2000-2010 година.

Резултати: Од вкупно 1000 прегледаните ортопантомографски снимки кај пациенти на возраст од 12-18 години, беше пронајдено отстапување од нормалната еруптивна патека на канините, со најголема процентуална застапеност во горната вилица, со поголема тенденција за појава кај женскиот пол.

Заклучок: Раното дијагностицирање на ектопичната ерупција на максиларните канини, дава можност за следење на пациентот во понатамошниот раст, за навремено превземање на орално хируршка интервенција. Раното

дијагностицирање на импактираните заби е клучот за успешна дијагноза.

Клучни зборови: *импактирани канини, дијагноза, преваленција*

**PREVALENCE OF IMPACTED
MAXILLARY CANINES
IN THE PERIOD 2000-2010**

Autor: Sanja Kostadinova
Coauthor: Maja Stomnaroska
Mentor: Prof. Dr. Marija Zuzelova
Ass. Dr. Irena Gavrilovic
Department of Orthodontics

Aim: Aim of this study was assessment of prevalence of impacted canines, and their early diagnosis.

Materials and methods: The research was conducted in panoramic radiographs of patients who come to the Department of Orthodontics in period of 2000-2010 year.

Results: From 1000 reviewed panoramic radiographs in patients between the ages of 12-18 years, we found deviation from normal eruptive path of the canines, with highest percentage in the upper jaw, with a greater tendency for occurrence in women cases.

Conclusions: Early diagnosis of ectopic eruption of maxillary canines provides an opportunity to monitor the patient's further growth, the timely undertaking oral surgery. Early diagnosis of impacted teeth is the key to successful diagnosis.

Key words: *impacted canines, diagnosis, prevalence*

**КОРЕЛАЦИЈА ПОМЕЃУ
МЕЗИОДИСТАЛНИОТ ОДНОС НА
ЗАБИТЕ И ГОЛЕМИНАТА НА
ДЕНТАЛНИТЕ ЛАКОВИ**

Автор: Петрова Лилјана
Коавтор: Милева Мартина
Ментор: Проф. д-р. Марија Зужелова
Катедра за Ортодонција

Цел: На оваа тема е да се одреди дали постои нескладност помеѓу коскената маса и ширината на забите и во колкав процент истата е застапена.

Материјал и метод: Беа анализирани 68 студио модели со различна малоклузија на пациенти дојдени на Клиниката за Ортодонција. За поставената цел ги користевме анализите по Bolton и Lündstrum.

Резултати: Од анализата по Bolton за 12 заби, кај 38,2% причината за нескладност е преголемата ширина на горниот забен низ. Кај 57,4% поголема е ширината на забниот низ во мандибуларниот дентален лак, додека 4,4% кореспондираат со Болтоновиот показател. Исто така и за 6 заби добивме слични резултати со претходните. Lündstrum анализата во долната вилица покажа дека кај 51,4% има растреситост, 7,3% се совпаѓа, а кај 41,2% постои збиеност. Слични резултати се добиени и во максиларниот дентален лак.

Заклучок: Од добиените резултати заклучивме дека претходно споменатите анализи сеуште може да се користат како дијагностички методи за одредување на денталната хармонија.

Клучни зборови: *Bolton, Lündstrum, метриски анализи, студио модели, малооклузија.*

**CORRELATION BETWEEN
MESIODISTAL WIDTH OF THE
TEETH AND THE SIZE OF DENTAL
ARCH**

Author: Petrova Liljana
Coauthor: Mileva Martina
Mentor: Prof. Dr. Marija Zuzelova
Department of Orthodontics

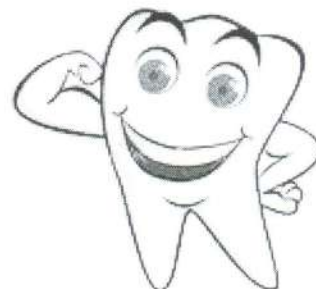
Aim: The main point of this summery is to determine if there is any deviation between agglomeration of the bone and the width of the teeth and its level.

Material and method: On the Clinic of Orthodontics, 68 studio models were analyzed with different malocclusion. For this purpose we used Bolton and Lündstrum analyses.

Results: According to the Bolton analysis for 12 teeth, in 38,2% of the cases the reason for discrepancy is the greater mesiodistal width in the maxillary teeth, in 57,4% the width of the teeth is greater in the mandibular dental arch, while 4,4% correspond to the Bolton indicator. We got similar results with Bolton analysis of frontal segment. Lündstrum analysis in the lower jaw showed that 51,4% of the cases have excess of space, 41,2% have crowded teeth and only in 7,3% there is corresponding. We got similar results for the maxillary teeth.

Conclusion: According to the final results, we can still use the preceding analyses like diagnostic methods for determination of dental harmony.

Key words: *Bolton, Lündstrum, metrical analyses, studio models, malocclusion.*

**КАРИЕС НА РАНА ДЕТСКА
ВОЗРАСТ, ПРЕДИСПОНИРАЧКИ И
ЛОКАЛНИ ЕТИОЛОШКИ
ФАКТОРИ**

Автор: Александар Пурданоски

Коавтор: Никола Атанасов

Ментор: Асс. д-р О. Кокочева
Ивановска

**Катедра по детска и превентивна
стоматологија**

Цел: Да ја испитаме преваленцијата на кариес во рана детска возраст, и да утврдиме кои се најчестите предиспонирачки и локални етиолошки фактори за негова појава.

Материјал и метод: За оваа цел извршивме стоматолошки преглед на 141 дете на возраст од 3-5 години во четири предучилишни установи во Прилеп. Спроведовме анкета на испитаниците и нивните мајки. Анкетниот лист содржеше прашања за видот и начинот на исхраната и одржувањето на оралната хигиена на детето.

Резултати: Со обработка на податоците од извршените прегледи констатиравме дека 33,33% од децата се со сите здрави заби, 66,67% од децата се со кариозни заби, од овој процент, 29,79% му припаѓа на циркуларниот кариес.

Заклучок: Вака високата преваленца од 66,67% на циркуларен кариес, според анализата на резултатите од анкетата, се должи на исхраната со шише со млеко и зашеќерени пијалоци на вечер при заспивање, како и нередовната орална хигиена. Резултатите од нашето истражување сугерираат на потребата од: здравствено воспитување на родителите и децата за правилен и редовен хигиено-диететскиот режим на децата; навремени посети на стоматолог; флуор профилакса.

Клучни зборови: циркуларен кариес, хигиено-диететски режим, преваленца на кариес, флуор профилакса.

**CARIES IN EARLY CHILDHOOD,
AND LOCAL PREDISPOSING
AETIOLOGICAL FACTORS**

Author: Aleksandar Purdanoski

Coauthor: Nikola Atanasov

Mentor: Ass. Dr. O. Kokocheva
Ivanovska

**Department of Pediatric and
Preventive Dentistry**

Aim: To examine the prevalence of caries in early childhood, and determine which are the most common predisposing and local etiologic factors for its occurrence.

Materials and method: For this purpose we performed dental examination of 141 children aged 3-5 years in four kindergartens in Prilep. We made poll for all respondents and their mothers. The questionnaire contained questions about the type and manner of eating and maintaining oral hygiene of the child.

Results: By processing data from the inspections found that 33.33% of children have healthy teeth while 66.67% of children have caries teeth. From this percentage, 29.79% belongs to the circular caries.

Conclusion: This high prevalence 66.67% of circular caries, according to the analysis of the poll results, due to diet with a bottle of milk and sugary drinks at night sleep and irregular oral hygiene. The results of our study suggest the need to educate parents and children about proper hygiene and regular-diet regimen for children; more often visits to the dentist; fluoride prophylaxis.

Key words: circular caries, hygiene-dietetic regimen, prevalence of caries, fluoride prophylaxis.

**МОЖНОСТИ ЗА
РЕФЛУОРИДАЦИЈА НА
ДЕНТАЛНИТЕ МАТЕРИЈАЛИ**

Автор: Стефани Димитријеска
Ментор: Доц. д-р Елизабета Ѓоргиевска
**Катедра по детска и превентивна
стоматологија**

Цел: Да се одреди способноста за повторно полнење на реставративните материјали со флуориди по изложување на флуоридни раствори и испуштање на тој флуорид во околината.

Материјал и метод: Кавитети од Класа V беа испрепарирани на екстрахираните заби (коронките бе одвоени) и реставрирани со: Fuji IX, Fuji II LC, Dyract AP и Unifil Flow, а потоа складирани во вештачка плунка 1 месец. Потоа беа изведени четири циклуси на рефлуоридација со 0,2% NaF (по 1, 2, 3 и 4 недели). Концентрацијата на флуоридите беше одредена спектрофотометриски.

Резултати: По рефлуоридацијата, примероците реставрирани со Fuji IX и Fuji II LC покажаа зголемено ослободување на флуор по 1 и 3 недели, додека по втората и четвртата недела постоеше намалување. Количеството на ослободен флуор од Dyract AP по првата и третата недела по рефлуоридацијата беше помало отколку кај глас јономерите, додека примероците реставрирани со Unifil Flow речиси не покажаа способност за рефлуоридација.

Заклучок: По четири циклуси на рефлуоридација со раствор од 0,2% NaF, зголемување на флуоридното ниво се јави по првата и третата недела, додека во меѓувреме, нивоата се намалуваа. Глас јономерите покажаа потенцијал за полнење со флуориди. Овој ефект беше помал кај компомерот, а речиси не постоеше кај композитот.

Клучни зборови: глас јономер цемент, флуор, компомер, композит

**“RECHARGING” POTENTIAL OF
THE DENTAL RESTORATIVES**

Author: Stefani Dimitrijeska
Mentor: Doc. Dr. Elizabeta Gjorgievska
**Department of Paediatric and Preventive
Dentistry**

Aim: To determine the fluoride recharge of the restorative materials after exposition to fluoride solutions and its release in the environment.

Material and method: Class V cavities were prepared on extracted teeth (crowns separated), restored with: Fuji IX, Fuji II LC, Dyract AP and Unifil Flow and stored in artificial saliva for 1 month. Then, four cycles of refluoridation with 0,2% NaF were performed: after 1, 2, 3 and 4 weeks. The concentration of fluoride was determined spectrophotometrically.

Results: After the refluoridation, the samples restored with Fuji IX and Fuji II LC showed increase in the fluoride release after 1 and 3 weeks, while after the 2nd and 4th week there was a declination. The quantity of fluoride released from Dyract AP after refluoridation after the 1st and the 3rd week was lower compared to the glass ionomers, while the samples restored with Unifil Flow exhibited virtually no refluoridation potential.

Conclusion: After four refluoridation cycles with 0,2% NaF solution, increase of fluoride level appeared after 1st and 3rd week, while in the meantime, the levels decreased. The glass ionomers presented recharging potential. Compomers had lower refluoridation potential, while the fluoride releasing composite had no ability to “recharge”.

Keywords: glass ionomer cement, fluoride, compomer, composite resin

**ФУНКЦИОНАЛНА ЕСТЕТСКА
РЕХАБИЛИТАЦИЈА КАЈ
ПАЦИЕНТИ СО
ПОСТОПЕРАТИВНИ ВИЛИЧНИ
ДЕФЕКТИ**

Автор: Иван Јордановски
Ментор: Асс. д-р Сашко Богдановски
Клиника за Мобилна Протетика

Цел: Целта на овој труд е да се демонстрираат бенифитите од изработката на оптуратори и ресекциони протези, кај пациентите после хируршка ресекција на максилата, за подобрување на функцијата и естетиката кај пациентите.

Материјал и метод на работа: На клиниката за стоматолошка протетика беа примени повеќе пациенти, по завршена хируршка интервенција и хемотерапија или радиотерапија, на кои по прегледот за утврдување на состојбата им беа изработени оптуратор протези.

Резултати: Оптураторите им овозможуваат на пациентите да се хранат и да пијат течности, полесно да зборуваат и го подобруваат нивниот изглед, со тоа што се реинтегрираат во семејството, заедницата и се подобрува квалитетот на нивниот живот. За да биде успешна реставрацијата, пациентите мора да чувствуваат дека можат да зборуваат дека прифатливо изгледаат, да комуницираат со околината. Недоволна потпора, тешка ретенција и стабилност се најтешките протетски проблеми за рехабилитација.

Заклучок: Рехабилитацијата на пациенти по хируршко отстранување на дел од вилиците е една од најтешките терапевтски процедури кај стоматогнатниот систем. Оптураторите и ресекционите протези се важни не само за рехабилитацијата и естетиката, туку за ресоцијализација на пациентите.

Клучни зборови: *оптуратори, естетика, рехабилитација, максила*

**FUNCTIONAL AESTHETIC
REHABILITATION IN PATIENTS
WITH POSTOPERATIVE JAW
DEFECTS**

Author: Ivan Jordanovski
Mentor: Ass. Dr. Sashko Bogdanovski
Department of Dental Prothetics

Aim: The purpose of this paper is to demonstrate the benefits of creating, opturatori and resekcioni dentures, with patients after surgery at the maxilla, for Improving the function and the esthetics with in patients .

Material and method of work: The University Dental Clinical Center had admitted patients, who after the dental surgery and chemotherapy or radiotherapy, were thoroughly examined for confirming the conditions of their health, and were granted with opturator dentures.

Results: Opturatorite are allowing the patients to drink liquids and to eat better, its easier to talk and its better for their looks, which helps to reintegrate in to society and their own family , which leads to better life quality. For the restoration to be successful the patients have to be able to talk, they have to confirm that their physical look is fine, and that they feel ready to communicate with the environment.

Conclusion : Rehabilitation after removing part of the jars by surgery is one of the hardest procedures within the dental system opturatorite and resekcionite protezi are not just important for rehabilitation and esthetics, but for resettlement the patients too.

Key words: *opturators, esthetic, rehabilitation, maxilla.*

**ФИБЕР КОЛЧИЊАТА ВО
СЕКОЈДНЕВНАТА
СТОМАТОЛОШКА ПРАКСА**

Автор: Адмир Далипоски
Коавтор: Герчо Митев
Ментор: Асс. д-р Весна Јуруковска
Шотаровска
**Катедра по Фиксна стоматолошка
протетика**

Цел на оваа студија е истражување на својствата на фибер колчињата кои со својот висок степен на еластичност овозможуваат високо естетски фиксно протетски изработки.

Материјал и метод: Собравме податоци од различни компании производители како 3M ESPE, Coltene Whaledent, Ivoclar Vivadent. Нивните одлични својства, брзата апликација ја олеснуваат изработката на фикснопротетската конструкција.

Резултати: Добра транспарентност, висок модул на еластичност, одлични компресивни својства, помалку фрактури во коренот на забот итн.

Заклучок: Фибер колчињата се повеќе се употребуваат во секојдневната стоматолошка пракса благодарјќи на нивните одлични својства ги задоволуваат потребите во естетската стоматологија.

Клучни зборови: *Фибер колчиња, фикснопротетска конструкција, естетика*

**FIBER POSTS IN THE
CONTEMPORARY DENTAL
PRACTICE**

Author: Admir Daliposki
Coauthor: Gercho Mitev
Tutor: Ass. Dr. Vesna Jurukovska
Shutarovska
Department: Fixed prosthodontics

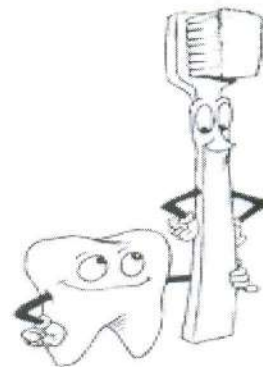
Aim of this presentation is analysis of the characteristics of the fiber posts which, due to their flexibility, provide highly aesthetic and fixed prosthodontic production.

Method and materials: We have gathered information from various production companies such as 3M ESPE, Coltene Whaledent, Ivoclar Vivadent. Their excellent characteristics and their rapid application provide easy production of the fixed prosthodontic construction.

Results: Good transparency, high module of elasticity, excellent compressive properties, less fractures in the tooth root etc.

Conclusion: The fiber posts are used increasingly in the contemporary dental practice and due to their excellent properties, they accomplish the needs of the aesthetic dentistry.

Key words: *fiber posts, fixed prosthodontic construction, aesthetics.*

**КЛИНИЧКА ПРИМЕНА НА
А-СИЛИКОНОТ ВО
СЕКОЈДНЕВНАТА
СТОМАТОЛОШКА ПРАКСА**

Автор: Јосиф Ристевски
Коавтор: Љатиф Салија
Коавтор: Махмуд Рушид
Ментор: Асс. д-р Весна Јуруковска
Шотаровска
**Катедра по Фиксна стоматолошка
протетика**

Цел на оваа студија е истражувањето на својствата и особините на А-силиконската Маса која представува поливинилсилоксански материјал за високо прецизно отпечатување.

Материјал и метод: Собрани се податоци од различни материјали и како материјал за работа го избравме материјалот А-силикон Affinis на фирмата Coltene Waldent . Неговите одлични својства , брза и лесна подготовка, апликација без дополнителен притисок придонесе да добиеме високо прецизен отпечаток и прецизна фикснопротетска реставрација.

Резултати: Од земените отпечатоци ги добивме следниве резултати брза и лесна апликација, одлична прилепливост на материјалот за забната структура и околотото ткиво, отпорност кон задржување на воздушни простори итн.

Заклучок: А-силиконот создава исклучително квалитетни отпечатоци благодарјќи на неговата висока прецизност од која произлегуваат одично изработени фикснопротетски конструкции кои лесно се упасуваат во устата на пациентот.

Клучни зборови: А-силикон,
висока прецизност, отпечаток

**CLINICAL APPLICATION OF
THE A-SILICON IN EVERYDAY
DENTAL PRACTICE**

Author: Josif Ristevski
Co-author: Latif Salija
Co-author: Mahmud Rushid
Mentor: Ass. Dr. Vesna Jurukovska
- Shotarovska
Department of Fixed dental prosthetic

Aim: The Purpose of this study is research of the properties and the features of the A-silicon material ,which is polyvinylsiloxan material for highly accurate printing.

Materials and method: Data from different materials was collected, and for work material was selected **Affinis** A-silicon from **Coltene Waldent**. His excellent properties, fast and easy setup, application without additional pressure, contribute for us to gain high precise printing and accurate fixed prosthetic restoration.

Results: From the printing we received the following results, fast and easy application, excellent adhesion of the material on the teeth area and surrounding tissue, resistance from retention airspaces etc.

Conclusion: The A-silicon material creates extremely quality printings thanks to his high precision, creates excellent fixed prosthetics constructions which can be easily adapt in the patients mouth.

Keyword: A-silicon, highly accurate, printing,

**МОЖНОСТИ ЗА ЕСТЕТСКА
ИНТРАОРАЛНА РЕПАРАЦИЈА КАЈ
ФРАКТУРИ НА ПОРЦЕЛАНОТ КАЈ
МЕТАЛ-КЕРАМИЧКИТЕ
РЕСТАВРАЦИИ**

Автор: Костадин Кангов

Коавтор: Добрила Димова

Ментор: Асс. д-р Емилија Бајрактарова
Ваљакова

Катедра по Стоматолошка протетика

Цел: Целта е да се презентира метод кој овозможува брзо и ефикасно згрижување на пациенти со фрактури на порцеланот кај метал-керамичките реставрации.

Материјал и метод: За потребите на ова истражување е користен професионалниот сет за интраорална употреба Ceramic Repair системот на Ivoclar Vivadent. Начинот на изведување на постапката е следен: по обезбедувањето на суво работно поле, со дијамантски борер се обработуваат експонираната метална површина и острите ивици на фрактурираниот порцелан во длабочина од 1-2мм. По плакнењето и сушењето на обработените површини, се аплицира Monobond Plus и се остава да делува 60сек. Врз експонираниот метал се наносува Monopaque и светлосно се полимеризира 20сек. Врз опакерот и фрактурираниот порцелан се наносува Heliobond во тенок слој; вишокот материјал се издувува и се полимеризира 20сек. Потоа се аплицира Tetric EvoCeram, нано-хибриден композит. Се наносува во слоеви од максимум 2мм се додека не се надомести целата изгубена површина (секој слој се полимеризира 20сек). На крај реставрацијата се обработува со фин дијамантски борер и се полира со силиконска гумичка.

Резултати: Со употребата на овој систем за репарација се постигнува целосна естетска и функционална рехабилитација.

Заклучок: Во случај на фрактура на порцеланот кај метал-керамичките реставрации, наместо демонтирање на оштетената и изработка на нова конструкција, понуден е метод за брза и ефтина интраорална репарација.

Клучни зборови: фрактура на порцеланот, репарација, метал-керамички реставрации

**POSSIBILITIES FOR
INTRAORAL ESTHETIC REPAIR OF
PORCELAIN FRACTURES OF
METAL CERAMIC RESTORATIONS**

Author: Kostadin Kangov

Co-author: Dobrila Dimova

Mentor: Ass. Dr. Emilija Bajraktarova
Valjakova

Department of Dental prosthetics

Aim: The goal is to present method that enables quick and efficient care of patients with porcelain fractures of metal ceramic restoration.

Material and method: For the needs of this research is used professional set for intraoral use Ceramic Repair system of Ivoclar Vivadent. The procedure was conducted in the following way: in dry working area, with diamond borer are processed the exposed metal area and the sharp edges on the fractures porcelain in depth of 1-2mm. After the rinsing and drying of the processed areas, Monobond Plus is applied and left to take effect for about 60 seconds. Monopaque is applied on the exposed metal and it is polymerized with light for 20 seconds. Over the opacker and fractured porcelain is applied layer of Heliobond; the extra material is bled and polymerized for 20 seconds. There Tetric EvoCeram is applied, nano-hybrid composite. It is applied on thin layers of maximum 2mm until the whole lost area is compensated (each layer is polymerized for 20 seconds). At the end the restoration is processed with nice diamond borer and polished with silicone rubber.

Results: With the application of this system for restoration a full esthetic and functional rehabilitation is achieved.

Conclusion: In case of porcelain fracture of the metal ceramic restorations instead of demounting of the damaged and creation of new construction, a method for quick and cheap intraoral restoration is offered.

Keywords: porcelain fracture, restoration, metal ceramic restorations.

**МЕТАЛ-КЕРАМИЧКИ
КОНСТРУКЦИИ ВО ФРОНТАЛНАТА
РЕГИЈА ВО ФУНКЦИЈА НА
ЕСТЕТИКАТА**

Автор: Каљтрина Хаљиљи
Коавтор: Арјета Изаири
Ментор: 1. Асс.д-р Наташа Ставрева
2. Асс.д-р Анета Мијоска
Катедра по клиничка фиксна протетика

Цел: Кај пациентите со недостиг на еден или повеќе заби во фронталната регија, покрај што постои функционален проблем, присутен е и изразен естетски недостаток. За надминување на тој проблем, потребно е да се изработат метал-керамички конструкции, кои ќе ги надоместат постоечките недостатоци.

Материјал и метод: После препарација на забите со дијамантски борери и формирање на забно трупче се зема двофазен отпечаток со силиконски маси. Се проба металниот скелет и се изведуваат потребните корекции, по добивање на готовата метал-керамичка конструкција, истата се цементира привремено со цинк оксид цемент или со кавит, со цел пациентот да може да се адаптира на конструкцијата и се проверува оклузијата и артикулацијата, односот со гингива и антагонистите и по потреба се прават минимални корекции. Следи дефинитвното цементирање со фосфатен или гласјономерен цемент.

Резултати: Преку прикажаните клинички случаи и успешно решавање со метал-керамичките горни фронтални мостови се постигнува враќање на функцијата и естетиката кај овие пациенти.

Заклучок: успешно изработените метал-керамички конструкции му овозможуваат на лекарот протетичар да го доведе забалото на пациентите во една извонредна функционална и естетска хармонија, по што и пациентите и докторот ќе бидат задоволни.

Клучни зборови: метал-керамика, фронтална регија, естетика

**METAL-CERAMIC
CONSTRUCTIONS IN THE FRONTAL
REGION IN THE FUNCTION OF
ESTHETICS**

Author : Kaltrina Halili
Co-author : Arjeta Izairi
Mentor : Ass. dr .Natasha Stavreva
Ass. Dr. Aneta Mijoska
Department of dental prosthodontics

Aim : At patients with deficiency of one or more teeth in the frontal region, except of the functional problems there is an extreme esthetic drawback. To overcome this problem we need to develop metal-ceramic restorations, which will offset existing disadvantages.

Methods and material: after preparation of the teeth with diamond bur, we take biphasic impression with silicone materials. The metal sceleton is tried on and carried out the necessary corrections, after getting the finished metal-ceramic construction and cementing it temporary with zink oxide cement or kavit, so patients can be adapted to the contruction, we also check occlusion and articulation, the relationship with the gingiva and antagonists and the need of minimal corrections. Then the contruction is cemented permanently with phosphate or glasionomer cement.

Results: displayed through clinical cases and successfully resolved with metal-ceramic upperfrontal bridges, in these patients is achieved recovery of function and esthetic.

Conclusion: successfully manufactured metal-ceramic constructions allow the prostodontist to bring the patients dental arch in an excellent functional and esthetic harmony, after which the patient and the doctor will be satisfied.

Key words : Metal-ceramic, frontal region, esthetics

**ЕТИОЛОШКИ ФАКТОРИ ЗА
ФРАКТУРИ НА ПОРЦЕЛАНОТ КАЈ
МЕТАЛ-КЕРАМИЧКИТЕ
РЕСТАВРАЦИИ**

Автор: Дејан Панев
Коавтор: Радмила Томовска
Ментор: Асс. д-р Емилија
Бајрактарова Ваљакова
Катедра по **Стоматолошка**
протетика

Цел: Целта на овој труд е да се укаже на можните етиолошки фактори кои допринесуваат за настанување на фрактури кај метал-керамичките реставрации, со цел нивна превенција и избегнување на сите непријатности кои следат.

Материјал и методи: За потребите на овој труд користени се информации од трудови отпечатени во стоматолошки списанија достапни на интернет.

Резултати: Етиолошките фактори можат да се групираат во неколку групи: неправилна препарација на забните трупчиња, фактори поврзани со металниот скелет, фактори поврзани со порцеланот - неправилности при фасетирањето со порцеланот, несоодветна дебелина на порцеланот, физички својства на употребената легура и порцелан, инкомпатибилен коефициент на термичка експанзија и контракција, разлика во модулот на еластичност, нагло ладење на конструкцијата по печењето на порцеланот, оклузални и мастикаторни сили (ран оклузален контакт), парафункционални движења (бруксизам) и траума, влијание на оралната средина.

Заклучок: Фрактурите на порцеланот кај метал-керамичките реставрации имаат мултифакторијална етиологија. Нивното познавање и избегнување, придонесува до долготрајно користење на изработените реставрации со ненамалена естетска и функционална вредност, и задоволни пациенти како крајна цел на еден реконструктивен зафат.

Клучни зборови: *фрактура на порцеланот, етиолошки фактори, метал-керамички реставрации*

**ETIOLOGICAL FACTORS OF
PORCELAIN FRACTURES IN METAL
CERAMIC RESTORATIONS**

Author: Dejan Panev
Co-author: Radmila Tomovska
Mentor: Ass. Dr. Emilija Bajraktarova
Valjakova
Department of dental prosthodontics

Aim: The purpose of this paper is to indicate the possible etiologic factors that contribute to the occurrence of porcelain fractures with metal-ceramic restorations, in order to prevent and avoid all the inconveniences that follow.

Material and method: Information from articles published in dental journals available online is used for the purposes of this paper.

Results: Etiological factors can be grouped into several groups: incorrect preparations of dental **trupchinja**, factors associated with the metal skeleton (improperly designed skeleton, great **antero-posterior** length of the skeleton, inadequate retention between metal and porcelain), factors associated with porcelain-**fasetiranjeto** irregularities with porcelain, inadequate thickness of porcelain, physical properties of the used alloy and porcelain, incompatible coefficient/factor of thermal expansion and contraction, discrepancy in the module of elasticity, rapid cooling of the construction after porcelain baking, and occlusive **mastikatorni** forces (early occlusive contact) para-functional movements (**bruksizam**) and trauma, impact on the oral environment.

Conclusion: Porcelain fractures in metal-ceramic restorations have multifactor etiology. Their knowledge and avoidance, contributes to long-term use of restorations manufactured with same aesthetic and functional value, and satisfied patients as the ultimate goal of a Reconstructive surgery.

Key words: *porcelain fracture, etiologic factors, metal-ceramic restorations*

**РЕКОНСТРУКТИВНО-ЕСТЕТИСКО
РЕШАВАЊЕ НА КРАТКИ-
АБРАДИРАНИ КОРОНКИ ВО
ПРЕДЕЛОТ НА ФРОНТОТ –
ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ**

Автор: Сања Перчинковска

Коавтор: Милка Павловска

Ментор: Асс. д-р Петков Марјан

Катедра по Стоматолошка протетика

Цел: Изработката на протетската конструкција тежнее да оствари комплетна морфолошка, функционална и естетска рехабилитација во стоматогнатиот систем.

Проблемот не се јавува само со губењето на забите, забите може да се присутни во цвакалниот систем, меѓутоа да делуваат неестетски и нефункционално поради различните промени кои настанале во текот на растот, развојот и другите промени стекнати во животот. Во секојдневната пракса се почесто се сретнуваме со пациенти кај кои имаме кратки- абрадирани коронки. Целта на овој труд е да се прикаже начинот на протетска рехабилитација на овие пациенти.

Материјал и метод: Кај 45 годишен пациент со парцијална безабост и абрадирани коронки во пределот на фронтот индицирана е реконструктивно- естетска протетска рехабилитација. По чистењето на кариозните лезии е направен соодветен ендодонтски третман на абрадираните заби. Потоа беа изработени 6 надоградби со интра-радикуларни колчиња (radix anker) и надоградени со композит, со тоа направивме реконструкција на кратките коронки и понатака следеше препарација на преостанатите заби и комплетна протетска санација – изработка на мостови конструкции.

Резултати: По соодветниот третман и изработката на надоградбите создадовме услови за фиксно-протетичко санирање на забалото

Заклучок: Со ендодонтскиот третман и изработката на надоградбите, се надминаа проблемите за изработка на фиксно протетички надоместоци, се надомести загубената висина на забните трупчиња и се доби правилен сооднос на двете вилицы и со тоа се овозможи идеално реконструктивно - естетско решение.

Клучни зборови: *radix anker, кратки – абрадирани коронки, протетска рехабилитација*

**AESTHETIC RECONSTRUCTION OF
SHORT-ABRADED CLINICAL
CROWNS LOCATED IN THE FRONT
AREA – CASE STUDY**

Author: Sanja Perchinkovska

Co- Author: Milka Pavlovska

Mentor: Ass. Dr. Petkov Marjan

Desk: Prosthetic Dentistry

Aim: Creating a prosthetic construction has purpose to achieve a complete morphologic, functional and aesthetic rehabilitation of the stomatho-gnathic system in general. The lost of teeth is not the only problem we are dealing with. Sometimes the teeth can still exist in the jaws, but can be unaesthetic and have no function because of the variety of changes that were made during their growth, their development and the changes obtained in life. In everyday practice we are confronting patients with short- abraded crown very often. The aim of this study is to show the way of prosthetic rehabilitation of these patients.

Materials and method: A 45 years old patient having a partial anodontia and short-abraded crowns in the front area has indications for a reconstructive- aesthetical prosthetic rehabilitation. After cleaning the caries lesions, a root channel therapy was performed over the abraded teeth. After that there were made 6 caps with radix ankers and were rebuilt with using composite material. That is how we made the reconstruction of the short crowns which was followed by preparation of the rest of the teeth and complete prosthetic resolution- making of dental bridges.

Results: Performing the required treatment and placing the caps, we have achieved conditions that enable fixed prosthetic reconstruction.

Conclusion: Thanks to the root channel therapy and placing the caps, the problems of making a fixed prosthetic construction were solved. Also the lost height of the teeth was recompensed and a proper relation between the jaws was achieved. All together enabled an ideal reconstructive- aesthetical resolution of the case.

Key words: *radix-anker, short abraded crowns, prosthetic rehabilitation*

**ПРИВРЕМЕНИ КОРОНКИ-
ЗНАЧЕЊЕ И НАЧИН НА
ИЗРАБОТКА**

Автор: Кирил Чкрипески
Коавтор: Милан Нацевски
Ментор: Асс. д-р. Анета Мијоска,
асс. д-р. Наташа Ставрева
Катедра по стоматолошка протетика

Цел: Улогата и значењето на привремените реставрации често се занемарува. Препарираниот заб треба да биде заштитен додека трајната изработка биде готова и пациентот да добие **привремена реставрација**. Таа треба да ги задоволи следните барања: заштита на пулпата, стабилизирање на положбата, оклузална функција, маргинално налегнување, лесно чистење, ретенција и естетика.

Материјал и метод: Постојат повеќе материјали и начини за изработка и тоа се акрилати (Polymethyl и Polyethyl methacrylate, Urethane dimethacrylate) и Bis-Acryl композити, изработени со директни или индиректни методи.

Резултати: Привремените реставрации изработени од композити се поцврсти, со подобра естетика минимална термална реакција и полесно се изработуваат, но се поскапи. Индиректните методи даваат подобри реставрации.

Заклучок: Нема идеален материјал, сите имаат одредени недостатоци и предности. Привремените коронки треба да се задолжителен дел од секоја успешна фиксна протетска изработка. Со нив се добиваат информации за изгледот на трајната изработка, а со успешното решавање на оваа оваа фаза, стоматологот ја придобива довербата на пациентот и позитивно влијае на крајниот успех на финалната реставрација.

Клучни зборови: *Привремени коронки, метакрилати, бис-акрилни композити*

**TEMPORARY CROWNS – MEANING
AND MANUFACTURE METHODS**

Author: Kiril Ckripeski
Coauthor: Milan Nacevski
Mentor: Ass. Dr. Aneta Mijoska,
Ass.d-r. Natasa Stavreva
Department of dental protetic

Purpose: Importance of provisional restorations is often overlooked. The tooth must be protected while definite restoration is finished and patient must get provisional restoration. It must satisfy demands like: pulp protection, positional stability, occlusal function, marginal seal, easy cleaning, retention and aesthetic.

Material and method: There are more materials and methods for manufacture like acrylates (Polymethyl and methacrylate, Urethane dimethacrylate) bis-acryl composites, direct or indirect methods.

Results : Provisional restorations made of composite materials are stronger, have better aesthetics, minimal thermal reaction and are easier to manufacture, but are more expensive. Indirect methods give better restorations.

Conclusion: There is no ideal material, all have certain advantages and disadvantages. Provisional restorations are part of every successful fixed prosthetic restoration. We get informations how final restoration will look like, and with successful managing of this phase doctor will get patient trust and have positive effect on final restoration.

Key words: *Provisional restoration, metacrylates, bis-acryle composites*

**ВКЛУЧУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ВО
ПРОЦЕСОТ НА УЧЕЊЕ:
РАБОТНИ ГРУПИ И СТУДИСКИ
ТИМОВИ**

Автор: Моника Јовановска
Коавтор: Игор Филиповски
Ментори: Доц. д-р Цена Димова,
Асс. д-р Киро Папакоча

Цел: Цел на трудот е да се покаже ефектот од имплементацијата на процесот на учење кај неколку различни групи и тимови на студенти.

Материјал и метод: Во истражувањето беа вклучени 190 студентите од прва, втора и трета година на студиските програми по Стоматологија (130 студенти), како и студентите од Стручните студии за забен техничар – протетичар (60 студенти) на Факултетот за медицински науки во Штип. Беа применети три вида на учење: неформалното учење во групи - ad hoc времени групи на студентите во рамките на една сесија; формалното учење во групи - тимови формирани со цел да се заврши одредена задача (вообичаено, студентите работат заедно додека проектната задача е завршена и оценета) и студиските тимови - долгорочни групи, обично постоечките во текот на еден семестар. Резултатите укажуваат дека колку е поголема класата и предметот е посложен, толку се поголеми вредностите на студиските тимови. Кај овие тимови и групи најдобри резултати беа постигнати преку поддршка со компјутерска обработка на колаборативно учење (CSCL) кое се нарекува Е-учење 2.0.

Заклучок: Концептот на соработка на групи за учење при наставните методи се наменети за поттикнување на студентите да работат заедно. Потребно е да се прави разлика помеѓу колаборативно учење од моделот на традиционалниот "директен пренос", во која се смета дека професорот треба да биде дистрибутер на знаења и вештини.

Клучни зборови: вклучување, учење, подучување, настава

**STUDENT INCLUSION IN THE
LEARNING PROCESS:
GROUP WORK AND STUDY TEAMS**

Author: Monika Jovanovska
Coauthor: Igor Filipovski
Mentor: Doc. Dr. Cena Dimova
Ass. Dr. Kiro Papakocha

Aim: The aim of this study was to show the implementation effect of teaching process in different students groups and study group.

Material, methods and results: The investigation included 190 students of the first, second and third study year of the Study program of General Stomatology (130 students), as well as dental technicians students – prosthetic (130 students) of the Faculty of Medical sciences – Stip. There were used three type of learning: *Informal learning groups* - ad hoc temporary groups of students within a single class session; *Formal learning groups* - teams established to complete a specific task (usually, students work together until the task is finished and graded); *Study teams* are long-term groups (usually existing over the course of a semester). The results shows that as the larger was the class and the more complex the subject matter, the more valuable study teams can be. The best results were achieved with support of Computer-Supported Collaborative Learning which is named E-learning 2.0.

Conclusion: Concept of cooperation of learning groups in the teaching methods are designed to encourage the students to work together. It is necessary to distinguish between collaborative learning model of the traditional "direct transmission", which considers that the professor should be a distributor of knowledge and skills.

Key words: inclusion, learning, teaching, education

УСНИ ПРЕЗЕНТАЦИИ

ORAL PRESENTATIONS

ПЛУНКАТА КАКО ОГЛЕДАЛО НА СИСТЕМСКОТО ЗДРАВЈЕ

SALIVA AS A MIRROR OF THE SYSTEMIC HEALTH

Автор: Филип Конески
Коавтор: Андреј Таповски
Ментор: Асс. д-р Весна Амбаркова
**Катедра за детска и превентивна
стоматологија**

Author: Filip Koneski
Coauthor: Andrej Tapovski
Mentor: Ass. Dr. Vesna Ambarkova
**Department of pediatric and preventive
dentistry**

Цел: Оценка на значењето на плунката при одредувањето на кариес-ризикот и на некои системски болести.

Материјал и метод: Одредуван е бројот на кариогени бактерии и пуферскиот капацитет на плунката кај шест деца на возраст од 6–13 години, со просечен КЕП индекс 6,3. Применет е Deep Slide методот со CRT Intro Pack на фирмата Ivoclar Vivadent.

Резултати: Број на колонии на *Streptococcus mutans* над 10^5 CFU/ml плунка има кај еден пациент со КЕП индекс 5. Кај пет пациенти бројот е под 10^5 CFU/ml плунка. *Lactobacilli* над 10^5 CFU/ml плунка има кај два пациента со КЕП индекс 5 и 6, а кај четири пациенти бројот е под 10^5 CFU/ml плунка. Пуферскиот капацитет е висок кај четири пациенти, а кај два пациента со КЕП индекс 5 и 11 е среден. Плунката покажала дијагностичка вредност при: инфективни болести (ХИВ, хепатитис), малигноми, наследни и метаболни болести и одредувањето на концентрацијата на некои хормони и лекови.

Заклучок: Анализата на нивото на *S. mutans* и *Lactobacillus* во плунката може да придонесе во евалуацијата на кариес-ризикот. 66% од пациентите се означени како кариес-ризични поради високиот број на бактериски колонии и средниот пуферски капацитет. Плунката претставува и дијагностичко средство на одредени локални и системски болести.

Клучни зборови: плунка, кариес-ризик, системски болести, дијагностичко средство

Aim: Evaluation of the importance of saliva in determining the caries- risk and some systemic diseases.

Material and method: The number of cariogenic bacteria and buffer capacity of the saliva is determined among six children aged 6-13 years with average DMF index 6,3. It is applied the Deep Slide method with CRT Pack of the company Ivoclar Vivadent.

Results: The number of colonies of *Streptococcus mutans* is higher than 10^5 CFU/ml saliva in one patient with DMF index 5; in five patients the number is lower than 10^5 CFU/ml saliva. The number of *Lactobacilli* is higher than 10^5 CFU/ml saliva in two patients with DMF index 5 and 6; in four patients this number is lower than 10^5 CFU/ml saliva. The buffer capacity of the saliva is high in four patients, and in two patients with DMF index 5 and 11 it is medium. Saliva had diagnostic value for: infectious diseases (HIV, hepatitis), malignancy, hereditary and metabolic diseases and determining the concentration of certain hormones and drugs.

Conclusion: Analysis of the salivary levels of *Streptococcus mutans* and *Lactobacillus* may contribute to the evaluation of the caries risk. 66% of the patients have a high caries risk because of the high number of bacterial colonies and medium buffer capacity. Saliva is also a diagnostic tool for certain local and systemic diseases.

Key words: saliva, caries- risk, systemic diseases, diagnostic tool

**ВЛИЈАНИЕТО НА ФЛУОРИДНИОТ
ТОПИКАЛЕН ТРЕТМАН ВРЗ
ВРЕДНОСТИТЕ НА ПЛУНКАТА**

Автор: Елена Шапеска
Коавтор: Илина Трајковска
Ментор: Асс. д-р Мери Павлевска
**Катедра за детска и превентивна
стоматологија**

Цел: Одржувањето на биолошката рамнотежа меѓу процесите на ре- и деминерализација во оралниот медиум е во директна зависност од вредностите на рН на плунката. Цел на нашето истражување беше да ги детерминираме вредностите на рН на плунката пред и по спроведениот топикален третман.

Материјал и метод: 60 деца на возраст меѓу 15 и 18 години, беа поделени во две групи во зависност од вредностите на КЕП индексот (кариес активни со КЕП над 10 и кариес резистентни со КЕП меѓу 0 и 3). Топикалниот флуориден третман се состоеше во отстранување на меки наслаги од забите со пасти за професионална употреба, флуорирани пасти за заби за секојдневна употреба и плакначи за уста со средна концентрација на флуориди. Мерењето на рН вредностите на мострите од салива во првата и последната етапа од истражувањето се врши со рН-метар Искра МА 5730.

Резултати: Резултатите од нашата студија укажаа на постоење на сигнификантна разлика во вредностите на рН на плунката пред започнувањето на топикалниот флуориден третман ($pH = 6,523 \pm 0,11$) и три месеци потоа ($pH = 6,109 \pm 0,47$). Анализата на вредностите говори на постоење на силна сигнификантност кај двете групи ($F = 16,29$ for $p < 0,01$, кај кариес резистентните и $F = 3,76$ for $p < 0,05$, кај испитаници со висок степен на кариес).

Заклучок: Од испитувањето може да се согледа дека постои значајна разлика во вредностите на рН на плунката, пред започнување и три месеци по започнатиот третман, силна поврзаност кај двете испитувани групи и исто така сигнификантни варијации на вредностите на рН на саливата во сите фази на испитувањето.

Клучни зборови: *ph, салива, КЕП, флуорид*

**FLUORIDE TOPICAL TREATMENT AND
THE SALIVA PH VALUES**

Author : Elena Sapeska
Coauthor : Iлина Trajkovska
Mentor: Ass. Dr. Meri Pavlevska
**Department of pediatric and preventive
dentistry**

Aim: Keeping up the biological balance between the re- and demineralization in the oral medium is in direct dependence from the results of the pH values. Aim of our investigation was to determine the saliva pH values before and after the fluoride topical treatment in a tree mounts period.

Material and method: 60 children, aged 15 - 18, according to their DMF – index (WHO- criteria), they were divided in two groups: caries – resistant (0-3) and caries - active (DMF – index over 10). Fluoride topical treatment includes removing off the soft layers on the teeth with fluoride paste for professional use, fluoride toothpaste for everyday use and mouth rinses with medium concentration of fluorides. Measuring of the pH values of the saliva examples in the first and the last phase of investigation were done with pH - meter Iskra MA 5730.

Results: Results of our study show significant difference in the saliva pH values before starting the topical fluoride treatment ($pH = 6,523 \pm 0,11$) and three months after ($pH = 6,109 \pm 0,47$). Analysis of the values shows strong significance to both groups ($F = 16,29$ for $p < 0,01$, for caries resistant and $F = 3,76$ for $p < 0,05$, for caries active patients).

Conclusions: From our research we can notice that there is a significant difference in the saliva pH values before, and three months after the treatment, strong significance between the two groups, also there are significant differences in the saliva pH values in all stages of the examination.

Keywords: *ph, saliva, DMF, fluoride*

**ОРТОДОНТСКИ ТРЕТМАН СО
ИНВИЗАЛАЈН****ORTHODONTIC TREATMENT
WITH INVISALIGN**

Автор: Ариф Ариф
Коавтор: Дритеро Златку
Ментор: Асс. д-р.Софија Царчева
 Шаљја
Катедра за Ортодонција

Author: Arif Arifi
Coauthor: Dritero Zlatku
Mentor: Ass. Dr. Sofija Carceva Salja
Department of Orthodontics

Цел: Целта на овој труд е да го прикажеме начинот на третирање на ортодонтските аномалии со Инвизалајн, кои се предностите и недостатоците на методот со Инвизалајн во споредба со другите методи на третирање на ортодонтските аномалии.

Aim: The purpose of this labor is to present the treatment of orthodontic anomalies with Invisalign, what are the advantages and the disadvantages of the Invisalign method in comparison with other orthodontic methods.

Материјал и метод: Поради тоа што во нашата држава овој метод сеуште не се применува, материјалот и методот на работа сме го превземале од истражувањата на неколку доктори и клиници низ светот.

Material and method: Because this method of treatment is still not available in our country, literature and the working method were taken from researches of some doctors and clinics around the world.

Резултати: По завршувањето на третманот со Инвизалајн, кај повеќе од 90% од пациентите биле постигнати посакуваните резултати. Инвизалајнот се покажал како рамноправен дури и подобар метод од стандардните фиксни апарати во третирање на благи малоклузии со индекс на дискрепанца <5, буко-лингвални инклинации, воспоставување на оклузални контакти, Оверџет и др. Во однос на хигиената е супериорен над стандардните фиксни апарати, времетраењето на носење на Инвизалајнот е пократок а резултатите се еднакви дури и подобри.

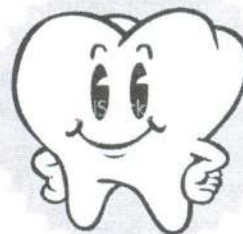
Results: After finishing the treatment with Invisalign, at more than 90% of the patients the wanted results were achieved. Invisalign showed equal to or even better method than the standard fixed braces in the treatment of mild malocclusions DI <5, bucco-lingual inclinations, occlusal contacts, overjet etc. In terms of hygiene Invisalign is superior to standard fixed braces, treatment time is shorter and they appear to have the same, if not better, overall alignment scores.

Заклучок: Иако и Инвизалајнот и стандардните фиксни апарати овозможуваат третирање на аномалиите со приближни резултати, сепак Инвизалајнот овозможува убедливо подобра естетика, пократко време на носење на апаратот, поголема удобност и поголема хигиена.

Conclusion: Even that Invisalign and the standard fixed braces treat the anomalies with nearly same results, still Invisalign enables much better esthetics and hygiene, shorter treatment time and they're much comfortable.

Клучни зборови: Инвизалајн ;
 Кличек ; Естетика ; Хигиена ;
 Ефективност

Keywords: Invisalign ; ClinCheck
 Esthetics ; Hygiene ; Effectiveness

**НЕКОИ КАРАКТЕРИСТИКИ
НА РАЗВОЈОТ НА ТРЕТИТЕ
МОЛАРИ**

Автор: Михајло Милевски
Коавтор: Ангела Милошеска
Ментор: проф. д-р Марија Зужелова
Катедра за Ортодонција

Цел: Целта на ова испитување е да го одредиме временскиот интервал во кој се јавуваат првите рентгенолошки знаци на формирање на третите молари и нивниот степен на развој во однос на возраст, пол и локализација по квадранти.

Материјал и метод: Испитувањето опфати 100 ортопантомографски снимки од деца на возраст од 5 до 20 години од двата пола, дојдени на Клиниката за Ортодонција во Скопје во периодот од 2009-2011 година. Анализата беше направена според модифицираната метода на Demirijan.

Резултати: Со компаративната анализа се покажа недостаток на третите молари со процентуална застапеност од 39 %, додека присуство на истите во различен степен на развој и локализација според квадранти кај 61 % од испитаниците

Заклучок: Според добиените резултати, може да се каже дека првите знаци за фомирање на зачеток на третите молари се појавуваат од 7 до 14 годишна возраст, со поголема фреквенција помеѓу 7 и 10 години. Резултатите покажаа големо ниво на асиметрија во однос на степенот на развој во различни квадранти. Исто така, забележани се и сигнификантни варијации во однос на оваа појава и кај еден ист пациент.

Клучни зборови: *трети молари, развоен стадиум*

**SOME CHARACTERISTICS OF
DEVELOPMENT OF THE
THIRD MOLARS**

Author: Mihajlo Milevski
Coauthor: Angela Milosheska
Mentor: prof. Dr. Marija Zuzelova
Department of Orthodontics

Aim: The purpose of this study is to detect the time interval of appearance of the first visible roentgenological signs of the third molar formation and their stage of development according to age, sex and localization in quadrants.

Material and method: The investigation was carried out on orthopantomograms of 100 children, 5 to 20 years of age, both sexes, treated at the Clinic of Orthodontics in Skopje in the period 2009-2011 year. The analysis was made according to the modified method of Demirijan.

Results: The comparative analysis showed absence of the third molars in 39 % of all investigated cases and appearance in 61 % with difference in stage development and quadrant localization.

Conclusion: According to the results, first signs of follicle formation appeared between 7 and 14 years of age, with major frequency between 7 and 10 years. The results indicated high level of asymmetry of the development stages in different quadrants. Also there were significant variations of this state in each patient individually.

Key words: *third molars, development stages*

**КОСКЕНИ ДЕФОРМИТЕТИ КАКО
ФАКТОР ЗА ПРЕДПРОТЕТСКА
ХИРУРГИЈА**

**BONE DEFORMITIES AS A FACTOR
FOR PRE PROSTHETIC SURGERY**

Автор: Ана Зајаковска
Коавтор: Александар Ѓоргиевски
Ментор: Асс. д-р Љуба Симјановска
Катедра по орална хирургија

Author: Ana Zajakovska
Coauthor: Aleksandar Gjorgievski
Mentor: Ass. Dr. Ljuba Siljanovska
Department of Oral surgery

Цел: Да се обезбеди широка подолога-база за протезата, да се воспостават добри односи помеѓу горниот и долниот алвеоларен гребен и да се обезбеди доволно длабок вестибулум или форникс.

Материјал и методи: Кај 40 пациенти кај кои беа изведувани екстракции на заби на Клиниката за орална хирургија, кај 10 од нив имаше потреба од дополнителна хируршка интервенција. Од овие 10 пациенти во 8 случаи се работеше за егзостози после екстракција на заби, а кај двајца беше потребно да се направи нивелирање на torus mandibularis.

Резултати: По извршената претпротетска хируршка интервенција резултатите беа задоволувачки. Во 80% од случаите постоперативниот тек беше добар (без значајни промени/компликации), а во 15% од случаите постоперативно се појаве оток. Во 5% од случаите кај пациентите покрај оток имаше и појава на болка како субјективен симптом.

Заклучок: Со претпротетските хируршки интервенции се обезбедуваат добри односи помеѓу горниот и долниот алвеоларен гребен, при што се обезбедува широка база и доволно широка форма на алвелоларните процесуси.

Клучни зборови: *Коскени деформитети, претпротетски хируршки интервенции, егзостози, нивелација, торус*

Aim: To emphasize the importance of surgical interventions in solving the post extraction bone deformities.

Materials and methods: At 40 patients multiple extractions of teeth were performed at the clinic for Oral surgery in 10 of them additional surgical intervention was needed. At 8 out of 10 patients after extraction of the teeth the positiv diagnosis was exostosis, and in the other two cases it was necessary to make nivelation of the torus mandibularis. For all the patients that preprosthetic-surgical interventions were made, provided further treatment to develop prosthetic devices.

Results: The outcomes of the preprosthetic surgery were pleasing. 80% of the cases had a good preprosthetic course (no significant changes/complications) and in 15% of the cases there was a postoperative appearance of swelling. In 5% if the cases besides the swelling, pain was diagnosed as a subjective symptom.

Conclusion: With the preprosthetic surgery it is possible for good enough relations to be ensured between the upper and the lower processus alveolaris, which forms a broad base and enough solid form for the processus alveolaris of both jaws.

Key words: *Bone deformities, preprosthetic surgical interventions, exostosis, nivelation, torus mandibularis.*

АНТИАГРЕГАЦИОНА ТЕРАПИЈА И ПОСТЕКСТРАКЦИОНО КРВАРЕЊЕ

Автор: Марија Јанкуловска
Коавтор: Оливер Темелков
Ментор: Доц. д-р Марија Пеева
Катедра по орална хирургија

Цел: Цел на нашата студија е да се оцени ефектот на антиагрегационата терапија со ниски дози на аспирин, кај пациенти со индикација за екстракција.

Материјал и метод: Испитуваната група се состоеше од 40 пациенти на возраст од 45 до 86 години, кои беа закажани за екстракција на заби на Клиниката за орална хирургија. Сите пациенти беа под терапија од 100 мг. аспирин дневно, како превентивни лекови за кардиоваскуларни или периферна васкуларна болест. Ние ги поделивме пациентите во две групи: 20 пациенти кои ја прекинаа терапијата со аспирин и 20 пациенти кои се на континуирана антиагрегациона терапија. Еден час пред оралнохируршката процедура, сите пациенти беа подложени на тест за продолжено крварење.

Резултати: Средното време на крварење за пациентите од првата испитувана група, кои ја прекинаа антиагрегационата терапија 5 дена пред постапката, изнесува $1,9 \pm 0,5$ минути. Кај пациентите кои што останаа на континуирана терапија со аспирин, средното време на крварење изнесува $3,2 \pm 0,2$ минути. Разликата во вредностите на времето на крварење е статистички значајна ($p = 0,004$), но кај двете групи на испитаници, истото се задржа во опсегот на нормалните вредности.

Заклучок: Резултатите од оваа студија покажуваат дека антиагрегационата терапија не треба да се прекине за време на орално хируршките процедури – екстракција на заби. Локалните мерки за хемостаза се доволни за да се контролира крварењето.

Клучни зборови: аспирин, стоматолошка екстракција, крварење, локална хемостаза

ANTI-PLATELET THERAPY AND DENTAL EXTRACTION

Author: Marija Jankulovska
Co-author: Oliver Temelkov
Mentor: Doc. Dr. Marija Peeva
Department of Oral surgery

Aim: The authors initiated this study to evaluate the effect of antiplatelet therapy with low-dose aspirin, on bleeding in patients undergoing tooth extraction.

Material and method: The study group consisted of 40 patients in age range of 45 to 86 years, who were scheduled to undergo dental extractions on the Clinic for oral surgery. All patients were receiving 100 mg of aspirin daily on a longterm basis as a secondary preventive drug for cardiovascular or peripheral vascular diseases. The authors randomly divided the patients into two groups: 20 patients who stopped the aspirin therapy 5 days before the procedure and 20 patients who continued the aspirin therapy. One hour before the oral surgery procedures, all patients underwent a bleeding time test.

Results: The mean bleeding time was 1.9 ± 0.5 minutes for patients in I study group, who stopped aspirin therapy five days before the procedure. For patients who continued aspirin therapy, the bleeding time was 3.2 ± 0.2 minutes. The difference was statistically significant ($P = .004$), but the both groups were within the normal bleeding time range.

Conclusion: The results of this study show that antiplatelet therapy should be continued throughout oral surgical procedures - extraction of teeth. Local measures of hemostasis is sufficient to control bleeding.

Key words: aspirin, dental extraction, bleeding, local haemostasis.

ЛИМФАДЕНОПАТИИ НА ВРАТ**Автор:** Денис Бафтијари**Ментор:** Проф. д-р. Алберто Бенедети**Катедра по Максифацијална
хирургија**

Цел: Целта на оваа студија е евалуација на клиничките искуства, видови на тумор и оперативен третман на 56 пациенти со лимфаденопатии на вратна регија, третирани на клиниката за максифацијална хирургија од период 2009 - 2011 година со посебен осврт на полот, возраста, видот на туморот, видот на операција и постоперативен третман.

Материјал и метод: Оваа е ретроспективна клиничка студија на 56 пациенти третирани на Универзитетската Клиника за Максифацијална Хирургија во Скопје во период од 2009 до 2011 година. Како дијагностички средства се користени цитолошка биопсија, ехо, радиографски ЦТ скен, магнет резонанца и лабораториски анализи. По операцијата бараме хистопатолошка верификација со користење на специјални техники. Постоперативната евалуација е вршена со контролни прегледи 3 месеци после операција.

Резултати: Од добиените резултати има преваленција кон машкиот пол, во однос на возраста најзастапени се 40 год, а ги има од 9 год до 82 годишна возраст, најчеста промена е Hodgkin's и Lymphadenit, потота Lymphoma malignum, Sarcoidosa и Burkit Lymphoma.

Заклучок: Од испитаните пациентите може да се каже дека честота на појава од лимфаденопатии е позастапена кај машкиот пол, кај пациенти до 40 год возраст.

Клучни зборови:
Лимфаденопатии, врат, возраст, дијагноза, хистопатолошка верификација

**LYMPHADENOPATHY OF THE
NECK****Author:** Denis Baftijari**Mentor:** Prof. Dr. Alberto Benedeti**Department of maxillofacial surgery**

Aim: The purpose of this study is evaluation of clinical experience, type of tumor and surgical treatment of 56 patients with lymphadenopathy of neck region, treated at the clinic for maxillofacial surgery in the period 2009 to 2011, with special emphasis on gender, age, type of the tumor, type of operation and postoperative treatment.

Materials and methods: This is a retrospective clinical study of 56 patients treated at the University Clinic of Maxillofacial Surgery in Skopje in the period from 2009 to 2011. As diagnostic tools are used cytological biopsy, echo, radiographic CT scan, MRI and laboratory analysis. After the operation we required histopathology using special techniques. Postoperative evaluation was performed with control examination after 3 months of surgery.

Results: From the obtained results male has higher prevalence, the most common are patients of 40 years old and in our study are present patient aged from 9 to 82, the most common change is Hodgkin's and Lymphadenitis, then Lymphoma malignum, Sarcoidosis and Burkit Lymphoma.

Conclusion: From the patient's respondents we may say that frequency of occurrence of lymphadenopathy is more common in men, patients 40 years of age.

Key words: Lymphadenopathy, neck, age, diagnosis, histopathology.

**ЕВАЛУАЦИЈА НА
РАДИОЛОШКАТА СЛИКА ПОСЛЕ
СКРШЕНИЦА НА ВРАТОТ НА
ДОЛНАТА ВИЛИЦА**

Автор : Стојанка Палко

Ментор: Проф. д-р Александар Грчев

**Катедра по Максилофацијална
хирургија**

Цел: на оваа студија беше да ги установиме можностите за конзервативна репозиција на скршениците на вратот на долната вилица, без да ги анализираме методите на терапијата или другите параметри кои би доведувале до промени во крајниот исход на третманот, поради тоа што таквата анализа би била преобилна.

Материјали и методи: Можноста за конзервативен третман на скршениците ни беше испитувана на 60 случаи на овакви повред и во последните две години со испитувањето на параметрите за одредување на степенот на дислокацијата и видот на скршеницата. Сите пациенти се третирани со И.М.Ф. сец. Zauer, и поставување хипомохлион во моларната регија на страната на повредата. Компарирани се: клиничките наоди и рентгенографиите на пациентите, правени пред поставувањето на еластичната фиксација, и две недели по фиксацијата. Користени се :ПА рентгенграми, ортопантомограми, а во некој случај и томограмина Т.М.З.

Заклучок: Може да се заклучи дека некој степен на репозиција е можен кај пониските скршениците на вратот на долната вилица, додека кај високите скршеници конзервативната терапија не дава гаранција дека репонираниот фрагмент ќе добие ориентација за нормално зараснување. Мускулната влеча во дадените случаи е поважна од употребата или неупотребата на хипомохлионот како метод за постигнување услови за репозиција на фрактурираните фрагменти.

Клучни зборови: дислокација, хипомохлион, И.М.Ф, Т.М.З

**EVALUATION OF RADIOGRAPHY
AFTER FRACTURE AT THE NECK OF
THE LAW**

Author: Stojanka Pallko

Mentor: Prof. Dr. Aleksandar Grcev

Department of maxillofacial surgery

Aim: Of this study was to establish the possibilities for conservative reposition at the condylar neck fractures of mandible, without analysing methods of therapy or other parameters which would bring on changes of the final outcome of the treatment, because of this analyse would be overflowing.

Methods and materials: The possibility of conservative treatment of the fractures was examined on 60 cases with such injuries of the last two years examining the parameters for determining the degree of the dislocation and the type of the fracture. All the patients are treated with I.M.F. Sec Zauer, and placing Hypomohlion on the molar region on one side of the injury. Comparison of: the clinical findings and radiography of the patients, made up before placing the elastic fixation, and two weeks after the fixation. Used methods: PA radiography, panoramic, tomography of T.M.J

Conclusion: It can be concluded that a reposition degree is possible at the lower condylar neck fractures of mandible, while at the higher fractures the conservative therapy doesn't guarantee that the repositioned fragment will have orientation for normal knitting. The muscle pulling on those cases is more important than using or not the hypomohlion like a method for achieving conditions for the reposition of the fractured fragments.

Keywords: dislocation, hypomohlion, I.M.F, T.M.J

**ГИНГИВАЛНА РЕЦЕСИЈА –
КЛИНИЧКИ ЗНАК НА
ПАРОДОНТАЛНАТА БОЛЕСТ ИЛИ...?**

Автор: Тамара Андриевска
Коавтор: Кристина Стојановска
Ментор: Асс. д-р. Стевица Ристоска
Коментор: Асс. д-р Емилија Стефановска
Катедра за болести на устата и пародонтот

Цел на трудот: Да го проследиме присуството и дистрибуцијата на гингивалната рецесија, како и да го идентификуваме влијанието на одредени ризик фактори врз појавата на истата.

Материјал и метод на работа: Во студијата беа проследени 150 испитаници од обата пола на возраст од 18 до 65 години. Кај сите субјекти беше земена темелна анамнеза и беше извршен комплетен клинички преглед на усната празнина, при што беше нотирано присуството на гингивалната рецесија.

Резултати: Наодите покажаа дека речиси кај сите испитаници е присутна гингивалната рецесија, локализирана или генерализирана. Трендот на појавување на генерализираната рецесија расте со годините, па кај повозрасните пациенти доминира присуството на генерализирана рецесија. Локализираната рецесија е присутна кај помладата популација особено застапена во пределот на канините и премоларната регија, речиси идентично присутна во горната и долната вилица.

Заклучок: Големата преваленца на гингивална рецесија кај возрасна популација се должи на маргиналната инфламација и присуството на пародонталната болест. Но, енормната застапеност на рецесијата кај младата популација се должи на присуство на неправилна положба на забите, оклузален трауматизам и парафункционални навики, трауматско четкање на забите и фактори поврзани со ортодонтски третман, несоодветни протетски и конзервативни реставрации.

Клучни зборови: гингивална рецесија, пародонтопатија, трауматска оклузија.

**GINGIVAL RECESSION – CLINICAL
SIGN OF PERIODONTAL DISEASE
OR...?**

Author: Tamara Andrievska
Co-author: Kristina Stojanovska
Mentor: Ass. Dr. Stevica Ristoska
Co-mentor: Ass. Dr. Emilija Stefanovska
Department of diseases of mouth and periodontal tissue

Aim: The objective of the study was to quantify and analyze severity of the gingival recession problem and also to identify the influence of some risk factors on gingival recession's occurrence.

Material and methods: This study was performed on 150 participants from the both genders at the age of 18-65. At all of the subjects was taken fundamental medical history, it was made complete clinical examination of oral cavity and it was noted the presence of a gingival recession.

Results: Our findings showed that almost all subjects have gingival recession, localized or generalized. The trend of occurrence of generalized gingival recession was upward within the years, so at the adult subjects dominates the presents of generalized recession. Prevalence of localized recession was found to be significantly higher in the younger population especially in the eye-tooth and bicuspid area, almost identically present in the upper and lower jaw.

Conclusion: The high prevalence of gingival recession in adult population is result of inflammation of the free gingival margin and presents of periodontal disease. But the enormous prevalence at the young population is due to the presence of irregular position of the teeth, traumatic occlusion, paranormal habits, traumatic tooth brushing and factors associated with orthodontic treatment inadequate prosthetic and conservative restoration.

Key words: gingival recession, periodontal disease, traumatic occlusion

**ОРАЛНО – ХИГИЕНСКИ НАВИКИ КАЈ
СТУДЕНТСКАТА ПОПУЛАЦИЈА**

Автор: Пеливаноска Зорица

Коавтор: Цоцеска Емилија

Ментор: Миндова Соња

Коментор: Ивановски Киро

Катедра за болести на устата и пародонтот

Цел: Целта на нашето истражување беше да се направи споредба на орално – хигиенските навики и ставови кај студентите по стоматологија и студентите на другите факултетски институции во Скопје и Осло.

Материјал и методи: За целите на ова истражување беа анкетирани вкупно 200 студенти од кои 50 студенти од Стоматолошкиот факултет во Скопје, 60 студенти од други факултетски институции во Скопје, 50 студенти од Стоматолошкиот факултет во Осло и 40 студенти од други факултетски институции во Осло. Студентите беа анкетирани врз основа на прашалник составен од 20 прашања. Податоците добиени од анкетата беа анализирани и соодветно статистички обработени.

Резултати: Регистриравме статистички сигнификантна разлика во одговорите кај студентите од четирите едукативни центри. Сигнификантност постоеше во одговорите помеѓу студентите стоматолози во Скопје и Осло, како резултат на разликите во системот на едукација. Одговорите на четири прашања покажаа несигнификантност.

Заклучок: Сметаме дека добиените резултатите се должат на разликите во социо – економскиот статус, стандардот на живеење, разликите во едукативниот систем како и нивото на превентивните мерки кои се превземаат за подобрување на оралното здравје. Поради свесноста за проблемите поврзани со оралното здравје, како и познавањето на основните превентивни мерки, студентите по стоматологија треба позитивно да делуваат во општеството преку едукативни центри за унапредување на оралното здравје во целост.

Клучни зборови: орално – хигиенски навики, студентска популација, орално здравје, превентивни мерки, анкета

**ORAL – HYGIENE HABITS IN STUDENT
POPULATION**

Author: Pelivanoska Zorica

Coauthor: Coceska Emilija

Mentor: Mindova Sonja

Comentor: Ivanovski Kiro

Department of oral and periodontal diseases

Aim: The aim of this study was to compare the oral – hygiene habits and attitudes among dental students and students studying at other faculties in Skopje and Oslo.

Material and method: For the purposes of this study 200 students were interviewed, of which 50 dental students from faculty in Skopje, 60 students from different faculties in Skopje, 50 dental students from the faculty in Oslo and 40 students from different faculties in Oslo. The students were interviewed using a special questionnaire, adequate for this type of survey. Data collected from the survey were statistically analyzed.

Results: We have registered statistically significant difference in answers among all student groups from the four educative centers. Significance was also found between dental students in Skopje compared to those one in Oslo, probably as a result of differences in the educational system. There was no significance in four questions.

Conclusion: We believe that the results obtained from our study are due to inequalities in the socio – economic standard, the way of living, educational system and the preventive measures used in terms of improvement the oral health status. Because of greater awareness of oral health problems and improved knowledge in preventive measures, students of dental medicine could positively contribute to the oral health of people living in communities in terms of opening educative centers for increasing the overall health.

Key words: oral – hygiene habits, student population, oral health, preventive measures, survey

РАЗМАЧКАНИОТ СЛОЈ ВО ЕНДОДОНЦИЈАТА

Автор: Јасмина Бијелиќ.
Ментор: Асс.д-р. Илијана Муратовска.
Болести на забите и ендодонтот

Цел: Со помош на SEM-анализа спроведената студија го детерминира степенот на создадениот размачкан слој (РС) во трите канални третини, после примена на рачна-РТП или машинска техника на препарација-МТП и иригација со 2.5%NaOCl сам или комбиниран со хелатор-17%EDTA. РС создаден во текот на механичката инструментација се состои од неоргански, органски компоненти, иструган дентин, фрагменти од одонтбластични процесуси, микроорганизми, некротичен материјал и пулпини остатоци. Се екстендира до 40µm во дентинските тубули.

Материјал и методи: Коронките на 10 еднокорени заби беа отстранети до ЦЕС со дијамантски борер и постојан прилив на вода заради превенција од дехидратација. По соодветната инструментација, рачна со Kerr-игли (бр.35) или машинска со Pro-file инструменти (бр.0.06/40), корените беа пресечени со дијамантски диск во вертикален правец на две половини. Едната беше употребена за SEM-анализа, пред која примероците беа исушени со алкохол и обложени со Pd-Au-фолии. Статистички податоците беа обработени со програмата Statistica for Windows 7.0, со ниво на сигнификантно значење 0.05.

Резултати: Нема канална инструментација која е ефикасна во отстранување на РС, најмногу забележан во апикалната третина. Спротивно од комбинираните иригации, ниту еден агенс применет самостојно не го елиминира РС.

Заклучок: Примена на МТП и комбинирана иригација дава добар ефект врз РС и може да се преферира како метод на канална обработка.

Клучни зборови: Размачкан слој, препарација, иригација.

THE SMEAR LAYER IN ENDODONTICS

Author: Jasmina Bijelic.
Menthor: Ass.Dr. Ilijana Muratovska
Department of dental and endodontic diseases

Aim: The purpose of this study was to evaluate the smear layer (SL) removal effectiveness in all three root-canal segments, after conducting hand (HPT) or mechanical preparation technique (MPT) followed by irrigation with 2.5%NaOCl alone or combined with chelating solution 17%EDTA. Root canal instrumentation produces a SL consisting of organic and inorganic material including fragments of odontoblastic processes, microorganisms and necrotic materials. SL extends to 40µm depth into the dentinal tubules.

Materials and Methods: The crowns of 10 single-root teeth were cut until the CEJ with diamond burs under water cooling to prevent dehydration. After obtaining either HPT with K-files or MPT with Pro-file-system combined with aforementioned endodontic irrigants, all roots were split longitudinally with diamond saw. Half of each root was used for SEM-evaluation. The specimens were firstly dehydrated with ethyl-alcohol and then coated with Pd-Au. The statistical analysis program used was Statistica for Windows 7.0 at level of significance 0.05.

Results: None of the used techniques was effective in SL-removal, which was mostly present in the apical portion. In contrary to the combined-irrigation, the single-irrigation was not effective in SL-removal.

Conclusion: The MPT with combination of irrigants was beneficial in SL-removal and may account as preferred method for root-canal treatment.

Key words: Smear layer, preparation, irrigation.

ПРОЦЕНКА НА АНТИБАКТЕРИСКАТА АКТИВНОСТ НА ДВА ГЛАС-ЈОНОМЕР ЦЕМЕНТИ И ДВА ДЕНТИН АДХЕЗИВИ

Автор: Оливера Донева
Коавтор: Верица Кукунешоска
Ментор: Асс. д-р Василка Ренцова
Катедра за болести на забите и ендодонтот

Цел: Целта на ова истражување беше да се одреди антибактерискиот ефект на четири различни реставрациони материјали, аплицирани директно на Петриеви плочи со засадени колонии на *Streptococcus mutans* како и влијанието на дентинот на нивниот антибактериски ефект.

Материјал и метод: За првиот дел од испитувањето два ГЈЦ (Fuji IX и Fuji Lining LC) и два адхезивни система (Prime&Bond и G Bond) ги аплициравме на Петриеви плочи засадени со *Streptococcus mutans*. За вториот дел од испитувањето реставрационите материјали ги аплициравме преку дентинските дискови со дебелина од 0,5 мм. Антибактерискиот ефект го одредивме со мерење на зоната на инхибиција на растот на микроорганизми околу материјалот.

Резултати: Резултатите кои ги добивме покажуваат дека сите испитувани материјали имаат антибактериско дејствување при директен контакт со *Streptococcus mutans*.

Заклучок: Fuji IX и Fuji Lining LC покажаа подобар антибактериски ефект во споредба со дентин адхезивите. При индиректна апликација ниеден од материјалите не продуцираше зона на инхибиција.

Клучни зборови:
антибактериски, глас-јономер
цементи, дентин адхезив

ANTIBACTERIAL ACTIVITY OF TWO GLASS-IONOMER CEMENTS AND TWO DENTIN BONDING AGENTS

Author: Olivera Doneva
Coauthor: Verica Kukuneshoska
Mentor: Ass. Dr. Vasilka Rendzova
Department of dental and endodontic diseases

Aim: The aim of this study was to test the antibacterial effect of Fuji IX, Fuji Lining LC, Prime&Bond and G Bond against *Streptococcus mutans* as well as the influence of dentin over their antibacterial effect.

Material and method: Two GICs (Fuji IX and Fuji Lining LC) and two adhesive systems (Prime&Bond and G Bond) were applied on a petri plate cultured with *Streptococcus mutans* for the first part of our analysis. For the second part, we applied the restoration materials over the 0,5mm-thick dentin disks. We determined the antibacterial effect by measuring the inhibitory growth zone of microorganisms within the material.

Results: All tested materials showed growth inhibition for *Streptococcus mutans*.

Conclusion: Glass ionomer cements, Fuji IX and Fuji Lining LC showed better antibacterial effect compared with dentin bonding agents Prime&Bond and G Bond. None of the materials produced inhibitory zone following an indirect application.

Key words: antibacterial, Glass Ionomer Cements, dentin bonding agents.

ЗНАЧЕЊЕТО НА ФИЗИОЛОШКОТО МИРУВАЊЕ ЗА ОДРЕДУВАЊЕ НА МЕЃУВИЛИЧНИТЕ РЕЛАЦИИ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ТОТАЛНА БЕЗЗАБОСТ

Автор: Тантуровски Филип
Коавтор: Стаматоски Александар
Ментор: Асс. д-р Анета Ангеловска
Катедра за Стоматолошка протетика

Цел: Целта на ова истражување е да се утврди значењето на физиолошкото мирување при изработка на тотални протези и да се испита дали постои значајна разлика помеѓу два метода за мерење на физиолошкото мирување.

Материјал и методи: За ова истражување беа извршени мерења кај 20 пациенти, мажи и жени, од 65 до 80 години, со тотална беззабост. Се мереше физиолошко мирување по 2 методи, со голтање и со замор на мускулатурата. Кај група од 20 пациенти со интактно забало беа извршени истите мерења при физиолошко мирување и во централна оклузија.

Резултати: Од истражувањето е утврдено дека нема статистички значајна разлика кај двете испитувани методи за одредување на физиолошко мирување. Кај испитаниците со интактно забало е утврдена закономерност меѓу физиолошкото мирување и централната оклузија.

Заклучок: Од сето ова може да се заклучи дека физиолошкото мирување претставува главен и единствен непроменлив фактор во текот на животот, кој ни овозможува одредување на вертикалната димензија и нормалните меѓувилни релации при изработка на тоталните протези.

Клучни зборови: физиолошко мирување, меѓувилни релации, тотални протези

THE MEANING OF PHYSIOLOGIC REST POSITION FOR DETERMINATION OF RELATIONSHIP BETWEEN BOTH JAWS IN PATIENTS WITH COMPLETE EDENTULOUSIS

Author: Tanturovski Filip
Co-author: Stamatovski Aleksandar
Mentor: Ass. Dr. Angelovska Aneta
Department of Dental prosthodontics

Aim: The aim of this research is to confirm the meaning of physiologic rest position for making complete dentures and to test if there is significant difference between two methods for measuring the physiologic rest position.

Material and method: For the research we measured 20 patients with complete edentulousis, from both gender, between the age of 65 to 80 years. The physiologic rest position was measured using two methods, first method with swallowing and second one with muscles exhausting. In a group of 20 patient with intact dentition the same measurements were performed.

Results: The results showed that there is not significant difference between the two methods. At responds with intact dentition is established regularity between physiologic rest position and centric occlusion.

Conclusion: From this research we can conclude that the physiologic rest position is the main and only unchangeable factor in entire life, which enable us to determinate the vertical dimension and normal relationship between both jaws, when making complete dentures.

Key words: *physiologic rest position, relationship between both jaws, complete dentures*

**КОМПЈУТЕРСКО ОПРЕДЕЛУВАЊЕ
НА БОЈАТА НА ВЕШТАЧКИТЕ
ЗАБИ**

Автор: Весна Божиноска
Ментор: Проф. д-р Евдокија Јанкуловска
Катедра за Стоматолошка протетика

Цел: Да прикажеме еден современ метод со кој компјутерски се определува бојата на вештачките заби.

Материјал и метод: За компјутерското определување на бојата на вештачките заби користиме апарат т.н. Schadepilot, производ на фирмата Degu Dent. Апаратот е подвижен што ни овозможува да го доближиме до природниот заб, и само со притискање на еден клип на апаратот се скенира неговата боја.

Резултати: По кратката анализа, на екранот се добива слика од забот, каде е прикажана неговата основна боја. Следи диференцирање и јасно определување на: вратната, дентинската и инцизалната боја. По кратко време на екранот се добива мапа на забот која ја покажува секоја нијанса на површината на забот што ни овозможува вештачкиот заб да се дизајнира и во потполност да ја имитира бојата на природниот заб.

Заклучок: Апаратот Schadepilot ни овозможува на многу лесен и едноставен начин прецизно да ја определиме бојата на природниот заб што е од особено значење при изработката на вештачките забни коронки и мостовски конструкции. Компјутерскиот избор на бојата на забите ни овозможува вклопување на бојата на вештачката конструкција во забната низа што се одликува со висока естетска вредност, па токму заради тоа го препорачуваме за широка употреба во секојдневната пракса.

Клучни зборови: апарат Schadepilot, боја на вештачките заби.

**COMPUTER DETERMINATION OF
THE COLOR OF ARTIFICIAL TEETH**

Author: Vesna Bozhinoska
Mentor: Prof. Dr. Evdokija Jankulovska
Department of Dental prosthodontics

Aim: To present a modern method for computer determines the color of artificial teeth.

Material and methods: Computer for determining the color of artificial teeth appliance t.n. Schadepilot use, the product of the company is moving Degu Dent. Aparatot that allows us to approximate the natural tooth, and just by pressing a clip of the device to scan a color.

Results: After a short analysis, the screen gets a picture of the tooth, which shows its basic boja. Sledi differentiation and clear determination of: door, and dentinskata incizalnata boja. Po short time the screen gets a map of the tooth that shows every nuance of the surface the tooth which allows us artificial tooth to design and to fully mimic the natural tooth color.

Conclusion: Schadepilot camera allows us to very easy and simple way to accurately determine the color of natural tooth that is of particular importance when making artificial dental crowns and bridge конструкции. Компјутерскиот choosing the color of teeth allows us fit the color of the artificial tooth structure in sequence is characterized by high aesthetic value, and because of this I recommend for general use in everyday practice.

Keywords: apparatus Schadepilot, colored artificial teeth

**ОТПЕЧАТОЦИ ЗА ПРОТЕТСКИ
ИЗРАБОТКИ НА ИМПЛАНТИ**

Автор: Марија Панајотовиќ
Коавтор: Тони Стефановски
Мантор: Асс. д-р Драган Петровски
Катедра за фиксна протетика

Цел : Да се прикажат основите на отпечатување во имплантната протетика.

Материјал и методи на работа: За реализација на поставената цел, како примерок се земено отпечатоци од 31 пациент, вкупно. Од тие, на 15 пациенти се употребени обични отпечатоци, додека на преостанатите 16 пациенти се земено отпечатоци со користење на преносни капи, од каде на 8 од нив е употребен двофазен отпечаток, додека на другите 8 пациенти е употребен еднофазен отпечаток.

Резултати: Испитувањата покажуваат подобар квалитет на отпечатокот, кај кој е употребен трансфер метод на отпечатоците, во однос на обичните, додека во однос на двофазниот отпечаток, споредено со еднофазниот отпечаток, попрецизни и поверодостојни отпечатоци се добиваат со помош на еднофазниот отпечаток. Со нагласок дека при земањето на отпечатоците на нивната успешност влијае и самата постапка и процес кој се практикува од терапевтот, како и различните материјали присутни на пазарот. Сето ова, би придонело за одредена субјективност во резултатите.

Заклучок: Прецизните отпечатоци претставуваат основа за успешна, протетско имплантна реставрација, и како свој удел има и видот на отпечатокот. За добар отпечаток, доаѓа до израз и искуството на терапевтот. Успешната реставрација зависи од соодветно планирање на клиничките постапки, па според тоа техниките на отпечатување се неопходни за изработка на успешни имплантно носени изработки.

Клучни зборови: Трансфер отпечатоци, Имплантна протетика.

**DENTAL IMPLANT IMPRESSIONS
FOR PROSTHETIC RESTORATIONS**

Author: Marija Panajotovikj
Co-author: Toni Stefanovski
Mentor: Ass. Dr. Dragan Petrovski
Department for Dental Prosthodontics

Aim: To present the basics of implant prosthetic impressions

Materials and methods: For realization of our purpose, impressions from 31 implant patients were taken. On 15 of those 31 patients, common (basic) impressions were made, while on the rest 16 patients, impressions using transfer copings. On 8 of those 16 patients, we used two-phase impressions, while on the rest 8 patients, we used one phase impressions.

Results: The results show better quality of the impressions taken with the transfer method compared with the common method, whereas the two-phase impression is more precise and more reliable compared with the one-phase impression. We have to note that when we use impressions, their success and credibility largely depends on the process and the procedure used by the therapist, as well as the various materials from the dental market. All of this would contribute to a dose of subjectivity in the final results.

Conclusion: Precise impressions are basic, for successful prosthetic implant restoration, and the impression type has its own influence. Therapist experience is also important for a good impression. Successful restoration, also, depends of the proper planning of the clinical procedure. So according to that, the techniques of the impressions are essential for good implant prosthetic restorations.

Key words: Transfer impressions, Implant prosthetics.

**УЛОГАТА НА МАКСИЛАРНИОТ
ЦЕНТРАЛЕН ИНЦИЗИВ ВО
АРТИКУЛАЦИЈАТА НА
СИБИЛАНТОТ „С“**

Автор: Мери Додевска
Коавтор: Горѓи Целески
Ментор: Асс. д-р Јулијана Николовска
Катедра за Стоматолошка протетика

Цел: Да се прикаже нарушувањето на артикулацијата на гласот С кај испитаници кај кои недостасува еден максиларен централен инцизив и да се утврди дали по поставување на соодветна мостовска реставрација има подобрување во артикулацијата на овој глас.

Материјал и методи:

Испитувањето е извршено на 13 испитаника со дигитален спектрален анализатор "Bruel and Kjaer". Испитаниците беа поделени во две групи: испитувана група од 3 испитаника кај кои недостасуваше еден максиларен централен инцизив и контролна група од 10 испитаника со интактно забало. Артикулацијата на гласот С ја проследивме преку анализа на добиениот спектар на гласот на почетокот, по изработката на мостовите и по период од три месеци, а добиените спектри ги споредивме со оние кај контролната група.

Резултати: Кај контролната група испитаници гласот С се реализира во високо фреквентно подрачје, со најголема релативна вредност од 42dB. Кај испитаниците каде недостасува еден централен инцизив најголема релативна вредност која е реализирана е 10dB. По цементирање на фронталните мостови се гледа зголемување на најголемата релативна вредност на 22 dB, која по тримесечниот адаптабилен период расте на 28dB.

Заклучок: Со помош на спектрална анализа потврдено е изместување во артикулацијата на гласот С проследено со шумови, при недостаток на еден максиларен централен инцизив. Со изработка на фронтални мостови кај овие пациенти се постигнува подобрување во артикулацијата на гласот, особено по периодот на адаптација од три месеци.

Клучни зборови: максиларен централен инцизив, фронтални мостови, спектрална анализа

**THE ROLE OF MAXILLARY
CENTRAL INCISOR ON SIBILANT /S/
ARTICULATION**

Author: Meri Dodevska
Co-author: Gjorgi Celeski
Mentor: Ass. Dr. Julijana Nikolovska
Department for Dental Prosthodontics

Aim: The aim of this article is to present the problems in articulation of S sound by patients with maxillary central incisor missing and to confirm better S sound articulation after appropriate frontal bridges have been made.

Material and method: The examination of the articulation of the sound S was done on 13 patients with a digital spectral analyzer "Bruel and Kjaer". Examiners were divided in two groups; firstone had 3 patients without one maxillary central incisor and a control group of 10 patients with intact dental arches. We did the spectral analysis at patients, in the period when they are without teeth, after the bridges have been made and 3 months after adaptation. Than we compared those spectrums with the S sound spectrum of the control group.

Results: The articulation of sound S at the control group is present in high frequency region, and the highest relative value is 42 dB. At the patients with maxillary central incisor missing the highest relative value is 10 dB. After the frontal bridges have been made, the highest value is 22 dB, and she is increased to 28dB after 3 months adaptation.

Conclusions: The existing murmurs can be identified from the S sound spectrum analyses. With construction of frontal bridges, the patients, compared with the toothless period, achieve better articulation of the sound S, especially evident after 3 months adaptation.

Keywords: maxillary central incisor, frontal bridges, spectral analysis

ПОД ПОКРОВИТЕЛСТВО НА:

1. СТОМАТОЛОШКИ
ФАКУЛТЕТ – Скопје
2. CURAPROX
3. ПРОМЕДИКА
4. АЛКАЛОИД

UNDER THE AUSPICES OF:

1. FACULTY OF DENTISTRY –
Skopje
2. CURAPROX
3. PROMEDIKA
4. ALKALOID